

Hudobný život '91

ROČNÍK XXIII.

3,50 Kčs

26. 6. 1991

13

V jubilejnom roku UBS si členovia hudobného odboru pripomenuli nielen jej zakladajúcich členov, ale aj 110. výročie narodenia Mikuláša Schneidera-Trnavského a Rok A. Dvořáka. Na vernisáži vystúpili viacerí poprední slovenskí umelci. Eva Blahová a Elena Michalicová predniesli piesne Šimona Jurovského a Mikuláša Schneidera-Trnavského

70 rokov Umeleckej besedy slovenskej

Vznik spoločného štátu Čechov a Slovákov dal nejednu cennú podnet pre uvedomovanie si vlastných individuálnych národných špecifik, ktoré najmä v oblasti kultúry a umenia, dostali postupne čoraz jasnejšie kontúry v podobe vlastnej umeleckej sebarealizácie. Umelecká beseda česká, ktorá sa začala formovať už od roku 1861 na pôde umeleckého krúžku Fr. Pivodu, nadobudla o dva roky neskôr, na ustanovujúcom valnom zhromaždení konkrétnu podobu v utvorení troch odborov – hudobnom, literárnom a výtvarnom – nadišlo tvorila základný model dobrovoľného združovania sa umelcov rôznych profesií, ktorí si boli blízki umeleckým názorom, no najmä svojím postojom k úlohám a perspektívam národnej kultúry. Podnet Umeleckej besedy českej našiel svoj pendant krátko po vzniku prvej Československej republiky aj na Slovensku. V roku 1921 vznikla v Bratislave z iniciatívy českého maliara J. Jareša Umelecká beseda slovenská. Jej cieľom bolo vytvoriť

platformu pre tvorivú realizáciu umeleckých snáh mladej a strednej generácie, integrovať jednotlivé umelecké oblasti do spoločného programu národnej kultúry a napokon aj pri-

nom programe slúžiť umeniu, šíriť krásu a spolupatričnosť. K prvým osobnostiam nášho hudobného života, ktorí stáli v čele hudobného odboru patrili E. Maršík, po ňom F. Kafenda, J. Bulla, G. Koričánsky, A. Moyzes. Žiaľ, s nástupom prvého totalitného politického systému bola v marci 1939 UMS zrušená. K jej obnove došlo v roku 1945, o dva roky neskôr uskutočnila sa veľkolepá retrospektívna výstava a zdalo sa, že nastáva obdobie renesancie pôvodného programu UMS. Žiaľ, pofebruárová politická línia nového totalitného režimu umlčala opäť sotva reštaurovaný nový rozbeh slovenského umenia. „Oživenie a tretí dych Umeleckej besedy slovenskej súvisí s pádom totality v novembri 1989. Je to paradoxné, ale bytie a nebytie tohto „nepolitického“ spolku vždy súviselo s po-

Elena Holíčková predniesla výber z piesňovej tvorby A. Moyzesa a F. Poulenca

Moyzesovo kvarteto interpretovalo na vernisáži časť zo 4. kvarteta A. Moyzesa

spievať k hmotnej stimulácii umelcov na Slovensku. Progresívne ciele Umeleckej besedy slovenskej vyústili do potreby spoločného stánku, ktorý mal byť priestorom pre šírenie a propagáciu umenia, kde sa mala zjednocovať a vzájomne podnecovať či inšpirovať spoločná láska k rozvoju národného umenia. A tak, i napriek zložitým ekonomickým podmienkam, zo zbierok postavila si v roku 1926 Umelecká beseda slovenská v Bratislave na Dostojevského rade vlastnú budovu s výstavnými priestormi. Tak ako v Čechách, aj u nás mala UBS tri odbory – literárny, výtvarný a hudobný. Všetky tri vyvíjali aktívnu činnosť a čo je hlavné, vzájomne sa podporovali, prelínali, umelecky splyvali vo svojom základ-

litickom atmosférou doby, s pozitívmi a negatívami vývinových premien, s bojom o demokraciu a slobodu myslenia, života i tvorby (B. Bachratý). A tak v decembri 1989 bola UBS oživená po tretíkrát a dúfajme, že naposledy. Naposledy potiaľ, pokiaľ aj v dnešných rodiaciach sa demokratických podmienkach nezvíťazí zdravý rozum, ktorý prekoná post-totalitný ošial nekontrolovanej podnikateľskej chamtivosti a definitívne neprinavráti budovu UBS svojmu pôvodnému majiteľovi. Reč je o tom, že UBS na základe požiadaviek svojich členov a oprávnenej požiadavky o pri-navrátanie svojej budovy dostala k svojim 70-tym narodeninám neočakávaný „darček“: bez vedomia správnej rady UBS, bola prevaž-

ná časť budovy práve v dňoch otvorenia osláv tohto výročia „prenajatá“ za výhodných finančných podmienok reklamnému časopisu AVÍZO na „ušľachtilejšie“ ciele ako je umenie. Nuž darmo, reči sa hovoria a chlieb sa je, alebo nik nie je doma prorokom?

Zostáva iba dúfať, že zdravý rozum naozaj zvíťazí, pretože Umeleckú besedu slovenskú potrebuje aj dnešná doba, dnešná spoločnosť. Rastú nové generácie a na pôde tejto slobodnej, nepolitickej, ale tvorivému umeniu vždy otvorenej inštitúcie možno naďalej vytvárať priestor pre vzájomné poznávanie sa, inšpirovanie, obohacovanie nášho myšlienkového sveta. Prvé kroky hudobného odboru na tejto pôde naznačujú, že po prekonaní počiatočných prekážok je tu možné vytvoriť solídnu platformu pre nekomerčnú koncertnú, ale azda aj osvetovo-prednáškovú činnosť a najmä veľa sa tu dá urobiť pre propagáciu novej slovenskej hudby, pre jej konfrontáciu so svetovou hudbou, ale aj s trendami výtvarného umenia. Hudba – obrazy – sochy sú od dávna späté vnútornou logikou, prísny pravidlami zákonov tvorby, ale aj túžbou po slobodnom prejave názoru, po slobodnom nekonformnom videní sveta a javov okolo nás, po slobodnej aplikácii prírody, fantázie a logiky. Konečne, po rokoch skostnatelého direktívneho určovania môže Umelecká beseda slovenská naznačiť novú éru svojho historického poslania. Dúfajme, že nezostane iba pri slovách, proklamáciách, ale že prídu aj konkrétne činy.

MARIÁN JURÍK
Snímky: autor

Peter Mikuláš predniesol výber z Dvořákových Biblických piesní

Erwin Messmer: Riport o mojom koncertovaní na Slovensku – v máji 1991

Posttotalitné koncertné dobrodružstvo

Východisko: so SLOVKONCERTOM sú dohodnuté dva organové koncerty, 5. mája v Bojniciach, 6. mája v Blumentálskom kostole v Bratislave.

Štvrtok, 2. mája poobede: prichádzam do Bratislavy a hlásim sa v Slovkoncerte. Pani Selecká s ťažkým srdcom oznamuje, že v Bratislave sa na koncert môžem pripraviť až v pondelok, t. j. v deň koncertu. Toto rozhodne neakceptujem a odmietam hrať za týchto podmienok. Pani Selecká skúša všetko možné, ale telefonicky už nikoho nevie zastihnúť. Ako dôvody uvádza: dva zbory z Francúzska a Nemecka vystupujú v tom istom kostole a tiež musia skúšať, okrem toho je prvý májový týždeň, preto sa v kostole celý deň spovedá a sú neustále bohoslužby.

Piatok 3. mája: Môj návrh, aby som si aspoň cez obed, alebo neskoro večer mohol pripraviť registráciu, z kostolnej strany odmietajú so všelijakými výhovorkami; napríklad, že sa spovedá až do 22. hodiny (neskôr zisťujem, že to nie je pravda), alebo, že večer je nebezpečné skúšať kvôli možným vlnám do kostola! (Nezmysel! Vlnači predsa neprídu keď sa v kostole hrá a svieti, ale naopak!). Dozvedám sa, že blumentálsky organista, pán Gabriel, sa o mne – dramaturgovi p. Ondráškovi – vyjadril veľmi nelichotivo, vraj profesionál sa nemusí pripravovať dva dni vopred. Keby to chcel každý organista, on (!) s koncertami v Blumentáli prestane. Večer mi telefonujú dve dobré správy: na druhý deň môžem cvičiť na VŠMU a v sobotu o siedmej večer sa môžem dostať k blumentálskemu organu, ale musí to ostať prísne tajné! Pri zadnom vchode ma bude čakať istý pán Farkaš a zavedie ma k organu, to sa však nik nesmie dozvedieť, hlavne nie pán Gabriel.

Sobota 4. mája: Po dvoch dňoch sa konečne dostávam k organu na VŠMU. Večer idem na dohodnutú tajnú schôdzku, ale pred dverami ma nik nečaká. Je však otvorené... vjdem do sakristie (omša je v plnom prúde) a zdravím kostolníka – ktorý sa skutočne volá Farkaš – a sprisahanecky mu zdelujem, že ja som ten švajčiarsky organista, ktorý chce skúšať. Je veľmi milý, ale robí sa, že o ničom nevie. Našťastie hovorím trochu po slovensky a tak mu vysvetľujem, o čo ide. Berie to síce na vedomie, ale nemáže mi pomôcť, pretože niei kľúč od organa. Som zronený a rozčúlený zároveň; p. Farkaš sľubuje urobiť čo sa dá. Telefonuje na všetky možné čísla, konečne, okolo 20. hodiny je úspešný. Pride staršia dáma, má

strach a trasúcimi rukami mi – nerada – odozdáva kľúč. O 20.15 sa teda dostávam k organu. Pochopiteľne, pán Farkaš chce o 21. hodine odísť, ale uprosím ho ešte o polhodinku. Okrem toho, kombinácie organa, žiaľ, nefungujú a jazykové registre nie sú nalaďené... Nedeľa, 5. mája: O 10.30 odchod autom Slovkoncertu do Bojníc, nevie sa však, či poverená registrantka vôbec vie, že má ísť so mnou (neskôr sa dozvedám, že nevedela). Pre istotu požiadam známu, slečnu Hanzelovú. Našťastie môže. Do Bojníc prichádzame o 13.30, ale k organu nemožno, lebo od 14. do 15. hodiny sú bohoslužby. Nebolo to známe vopred? Mohli sme pricestovať skôr, alebo neskôr. Ostatné záležitosti, aj koncert, už prebehli potom v poriadku.

Pondelok, 6. mája: podľa pôvodného oznámenia Slovkoncertu som mal mať na prípravu v Blumentáli vyhradený čas od 8. do 16. hodiny. Na môj dopyt, či vzhľadom na neskorý príchod z Bojníc môžem prísť až o desiatej, dostávam kladnú odpoveď, v kostole sú vraj vždy upratovačky a tie mi otvoria. Pustili ma síce dnu, ale nevedeli o ničom a hlavne – nemali kľúč od chóru. Konečne o 11. hodine prišla pani s kľúčom. Pri organe som všelijako skúšal zapnúť motor, hľadal som hlavné i menej hlavné vypínače a poistky, ale darmo. Prítomní robotníci mi oznámili, že oni vyplí prúd a zapnú ho až o štvrtú hodinu. Konečne, o 11.45 som začal s prípravou na koncert – po celý čas dole pracovali robotníci s vrtákami, akustická kontrola mojej registrácie bola takmer nemožná. O 15.15 robotníci zase vyplí prúd a moja príprava definitívne skončila. Koncert, 6. mája, večer: Keď som krátko

pred koncertom prišiel do kostola, chýbal kľúč od vchodu na chór, nemohli sme k organu! Poslali po staršiu dámu, ale zrejme ju tentoraz nenašli. O 19.30 až na moju prosbu organizovaná pracovníčka MESTSKÉHO KULTÚRNEHO STREDISKA zahlásila, že z technických dôvodov sa začne koncert neskôr. O koľkej, to si nik netruľfal predpovedať. S týmto dôležitým oznamom sa však nepostavila pred obecenstvo, ale hlásila ho slabým hláskom zozadu – sotvakto to teda zbadal, predsa však ľudia trpezlivo čakali. Náhodou bol v obecenstve dr. Mayer, ponúkol sa, že autom pôjde obstaráť kľúč. Úspešne a o 19.55 začal koncert...

Osobné poznámky: Na celom svete, aj v tak „kriminálnych“ krajinách ako Brazília a Nový Zéland je samozrejme, že hostujúci organista dostane pri svojom príchode všetky potrebné kľúče, ktoré si ponechá až do skončenia koncertu. Je tiež obvyklé, hlavne tam, kde sa vyberá vstupné, že organ je nalaďený a že funguje. Taktiež, že organista dostane primeranú možnosť prípravy v pokojnom prostredí. O tom, čo sa v kostole má, alebo nemá diať, nikde nerozhodujú subalterní zamestnanci, ale cirkevná vrchnosť alebo tzv. kostolná rada (Kirchenrat).

Poznámka prekladateľa: pre účinkujúceho nie je vôbec zaujímavé, kto čo zapríčinil, resp. kde je pes zakopaný. To má vyriešiť usporiadateľ s tým, komu platí za prenájom (priestoru, nástroja). Umelcov partner je usporiadateľ, od neho očakáva vytvorenie podmienok, ktoré pre svoj výkon potrebuje. Máme o blamáž viac. Poučte sa z nej niekto?

Preklad F. KLINDA (krátené)

Zomrel František Caban

Dňa 30. mája t. r. vo veku 54 rokov náhle zomrel sólista opery SND, barytonista František Caban.

Rodák zo Selce, absolvoval štúdium spevu na Konzervatóriu v Bratislave u prof. D. Žuravleovej, pôsobil potom päť rokov ako sólista opery v Banskej Bystrici. Po zahraničnom angažmáne vo Frankfurte nad Mohanom a Bielefelde sa opäť vrátil do banskobystrickej opery. V rokoch 1975 – 1982 bol sólistom Štátneho divadla v Brne. Od r. 1983 patril k prominentným členom sólistického ansámblu opery Slovenského národného divadla. Svoje vokálne-herecké danosti a príkladný vzťah k profesii uplatnil na rôznych pôsobiskách v širokom klasickom i súčasnom repertoári. Zaujal ako Don Giovanni, Simon Boccanegra, Igor, Renato či Don Carlos, nezabudnuteľným zostáva jeho stvárnenie Mojmíra vo Svätoplukovi na javisku i v televíznom filmovom prepise.

Viete čo je SLOVGRAM?

Nezávislá spoločnosť výkonných umelcov a výrobcov zvukových a zvukovo-obrazových záznamov

SLOVGRAM

- zastupuje a ochraňuje výkonných umelcov a výrobcov zvukových a zvukovo-obrazových záznamov
- začal rokovania s masmédiami o uzavretí nových zmlúv, ktorých cieľom je podstatné zvýšenie odmen za užitie výkonu výkonných umelcov
- pripravuje rokovania a uzatvorenia zmlúv s ostatnými subjektami, ktoré užívajú umelecké výkony na komerčné ciele
- spoločne s IFPI bude bojovať proti pirátstvu, čím chce výrazne prispieť k žiadúcemu právnemu stavu v ochrane práv výkonných umelcov a výrobcov zvukových záznamov
- prostredníctvom výpočtovej techniky skráti výplatné ter-

- míny a sprehradní celú ochrannú agendu
 - chce splniť všetky vaše predstavy o ochrane práv výkonných umelcov a zosúladiť ich s ustanoveniami medzinárodných autorsko-právnych dohôd, najmä Rímskej konvencie
 - ponúka vám poradenskú službu pre vaše zastupovanie vo všetkých autorsko-právnych otázkach.
- Zakladajúcimi členmi SLOVGRAMU sú IFPI v ČSFR (International Federation of Phonographic Industry), Konfederácia umenia a kultúry na Slovensku a Slovenský odborový zväz slobodných povolání.
- Blížšie informácie na adrese: SLOVGRAM, Jakubovo nám. 14, 813 48 Bratislava, tel.: 591 66, 591 71.

Na pôde Pedagogickej fakulty v Banskej Bystrici sa 26. – 28. apríla 1991 konal už po štvrtýkrát festival vysokoškolských speváckych zborov Akademická Banská Bystrica. Jeho súčasťou je pracovný seminár, venovaný problematike zborového spevu, ktorý sa v každom ročníku aktuálne tematicky obmieňa. Tohtoročný bol zameraný na tému Dramaturgia v speváckych zboroch.

Hlavný referát predniesol Tibor Sedlický. Konštatoval, že dramaturgiu robí väčšinou sám dirigent, ktorý by mal pri výbere rešpektovať nielen úroveň svojich dirigentských schopností, ale i úroveň speváckeho telesa, ďalej aktuálnosť, pestrosť a estetickú pôsobivosť na poslucháčov i spevákov. Podotkol, že dnes už nie je dirigent obmedzovaný ideológiou, „nevychovujúcim“ autorom, či textom skladby a najčastejšie sa prikláňa k sakrálnemu tvorbe, ktorej je v slovenskej hudobnej literatúre nedostatok. V snahe pomôcť rozšíriť náboženský zborový repertoár, upozornil na zoznamy sakrálnych skladieb J. L. Bellu, V. F. Bystrického, M. Schneidera-Trnavského, Stančeka, Albrechta, Dolinského, Rosinského... Z hľadiska súčasnej dramaturgie rozdelil repertoár do troch okruhov – na hudbu sakrálnu, vlastneckú a ľudovú, ktorá našla uplatnenie v každom období. Svoj referát doplnil T. Sedlický vhodnými hudobnými ukázkami.

Veľmi zaujímavý bol i koreferát Lumíra Pivovarského z Pedagogickej fakulty Ostrava – Experiment v súčasnej zborovej tvorbe. Uviedol zaujímavú skúsenosť zo seminára vo Švédsku, kde skladatelia konfron-

tovali svoje kompozičné postupy priamo pri návšteve so speváckym zborom. Neuspeli skladby násilne originálne a neúmerne obťažne.

Nový zborový tvorbu rozdelil L. Pivovarský z hľadiska kompozičného vývoja do dvoch kategórií:

1. Skladby vychádzajúce z klasických kompozičných postupov, rešpektujúce tonálnosť, melodičnosť a harmonické vzťahy, pričom kombinácia s netradičnými hudobnými výrazovými prostriedkami umožňuje často atraktívne interpretácie.
 2. Skladby experimentálnej sféry, ktorých charakteristickým rysom je preferovanie zvukovej farebnosti a v rytmickej zložke obyčajne abscentuje základné metrum. Skladby tohto druhu obsahujú množstvo improvizovaných, dokonca i scénických postupov.
- Doc. L. Pivovarský svoj veľmi zaujímavý príspevok ilustroval reprodukovanými ukázkami P. Kostianena a Folke Rabeho.

Milan Pazúrik vo svojom príspevku – Dramaturgia speváckych zborov na ABB – analyzoval dramaturgiu jednotlivých festivalových ročníkov v rozličných oblastiach. Všeobecne prevládali skladby slovenských skladateľov a skladby 20. storočia, najmä v treťom ročníku festivalu.

Na seminári odznelo veľa inšpirujúcich podnetov aj od prítomných skladateľov Ivana Hrušovského a Zdenka Mikulu, škoda len, že sa na ňom nezúčastnilo viac z tých, pre ktorých bol určený – dirigentov speváckych zborov.

ELEONÓRA BARANOVÁ

Blahoželáme

Oskár ELSCHKE – muzikológ, riaditeľ Ústavu hudobnej vedy SAV, vedúci katedry hudobnej vedy FFUK, 60 r.

Odišiel skromný husliar, vzácny človek

Tak, ako sa v roku 1948 nenápadne objavil v bratislavskej husliarskej dielni O. J. Willmanna, tak nás náhle ticho opustil 24. mája, sotva mesiac po dovŕšení 87. roku do posledného dňa pracovitého života. Ostala po ňom takmer stovka majstrovských sláčikových nástrojov i tisíce reštaurovaných, roztrúsených po celom Slovensku. Posledný slovenský majster husliar KAROL NOSÁL mal zlaté ruky. Hoci sotva chodil, už zaväsa rána sedával za husliarskou hoblicou, od roku 1951 v Opravovni hudobných nástrojov. Pre každého mal vľúdne slovo, vďačne vyhovel najrôznejším prianiam. Obzvlášť blízky vzťah mal k mladým adeptom husľového umenia. V rokoch 1966-68 viedol husliarsku dielnu

skú prax poslucháčov Konzervatória. Jeho nástrojmi sa pýši nielen SF a SNM, starostlivo ich opatrujú desiatky popredných hudobníkov. Na jeho husliach hrával Mikuláš Schneider-Trnavský a koncertný majster SF Vojtech Gabriel. Jedny zo svojich posledných huslí zhotovil pre VŠMU, ktorá ho r. 1984 odmenila zlatou medailou školy.

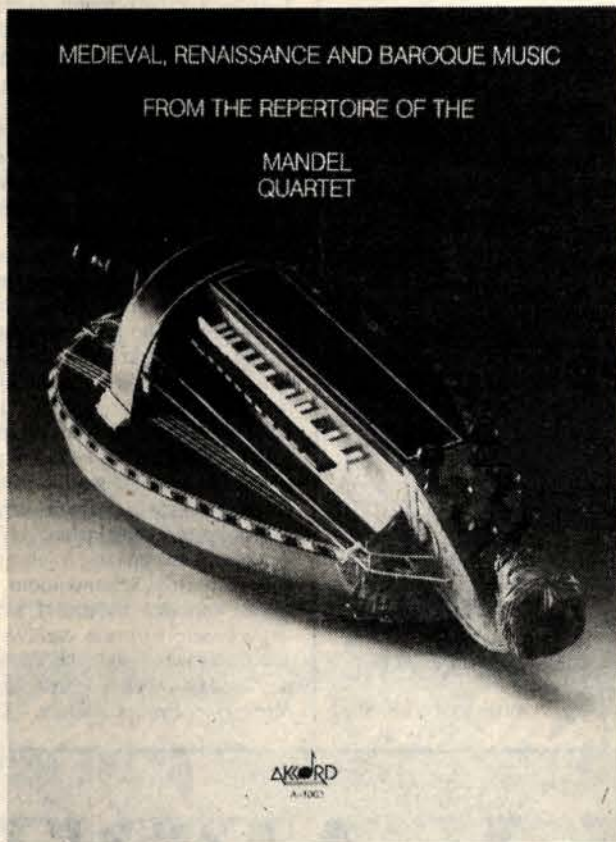
Na vlastnú žiadosť ho pochovali v rodnej sv. Sidónii. Nemali sme možnosť sa s ním rozlúčiť, azda si to aj tak prial. Robíme tak touto cestou v mene mnohých hudobníkov viacerých generácií, i hŕstky starých smútiacich priateľov.

MIKULÁŠ KRESÁK

Dňa 4. júna 1991 po ťažkej chorobe vo veku 67 rokov zomrel PhDr. Jan Hrk, dlhoročný pracovník Čs. rozhlasu v Bratislave.

SLOVÍČKO K PODNIKANIU

Podnikať sa dá všelijako a so všeličím. Možno, že niekomu spôsobuje radosť pocit, že v súčasnosti existuje neuveriteľne bohatá sieť butikov, že na každého desiateho obyvateľa pripadá jedno espresso alebo vývarovňa „pohotovostných“ gastronomických delikates typu hot dog alebo hamburger. Hlad teda ako-tak zaženieme, ktosi má odvahu navštíviť aj ktorýkoľvek z malých kumbálikov naprataných módnymi aktualitami. A čo hudobník „liebhaber“, nehovoriac o „profíkoch“? Ten sleduje predsmrtné krčie jediného hudobného vydavateľstva na Slovensku, číta na stránkach odbornej aj neodbornej tlače siahodhlé prestrelky zástupcov triezvo uvažujúceho muzikantského „fudu“ a hrdlo sa tváriacej „vrchnosti“. Naše jediné vydavateľstvo pravdu povediac toho nikdy prehnane veľa sprostrebiteľovi neponúkalo a výstupy jeho činnosti boli vždy poznamenané nekoncepcnosťou a náhodnosťou výberu. Momentálne je jeho činnosť zrejme poriadne paralyzovaná a sotva môžeme očakávať prílev „novej miazgy“ na pulty s hudobníkmi. Zatiaľ ešte stále štátna firma nikdy „nestihala“ ani „stíhať“ nebude. Nuž, okrem „nestihania“ sa vôkol nás veľa nedeje. A pritom by sa mohlo. Podnikať sa totiž naozaj dá so všeličím a uzavretá neostáva ani oblasť vydavateľskej činnosti. Dostali sa mi do rúk štyri pekne a efektne adjustované notové materiály importované zo susedného Maďarska. Ich pôvodcom je zatiaľ ešte mladé hudobné vydavateľstvo AKKORD, ktoré ako prvé začalo ambiciózne rozširovať monopol maďarského Zene-műkiadó, obdoby nášho Opusu. Spoločným menovateľom všetkých štyroch mne dostupných zväzkov je okrem doslova príjemnej grafickej úpravy obalu aj kvalitná tlač, čitateľnosť zápisu a v tomto prípade aj štýlová monochrónnosť. Tri z nich siahli k stredovekým, renesančným a barokovým svetským skladbám a ich prípadným transkripciam, resp. úpravám.

Štvrtý zväzok pochádza dokonca z dielne slovenského etnomuzikológa Alexandra Móžiho a predstavuje hudobníckej verejnosti úpravu štyroch slovenských tancov z 18. storočia. Navyše, napríklad 2 sonáty pre 2 flauty od Leonarda Vinciho sú vlastne prvou novodobou revíziou pozoruhodného hudobného materiálu rozširujúceho ambitus inšpirácií vyžarujúcich zo starších období hudobného vývoja. Duchovným otcom nápadu a postupnej cieľavedomej realizácie je v súvislosti s vydavateľstvom AKKORD mladý skladateľ a podnikavec Máté Hollos,

momentálny šéf firmy. Aktivita AKKORD-u samozrejme neostala nepovšimnutá na verejnosti a niekoľkokrát prenikla na stránky dennej a odbornej tlače. V zaujímavých a živých rozhovoroch Máté Hollos vyslovuje nejednu podnetnú myšlienku, ktorá musí inšpirovať každé podnikateľské srdce. Situáciu si rozhodne neidealizuje, za všetkým vidí tvrdý zápas a aj kus dobrodružstva. Vydavateľská činnosť je podľa neho silne ohrozená konkurenciou dobre vybavených knižníc, napriek tomu vidí schodné cesty v procese oživovania trhu s hudobníkmi – a to nielen v Maďarsku ale aj za jeho hranicami. Máté Hollos vidí triezvo aj perspektívu edičného programu a uvedomuje si, že v počiatočných fázach sa on a jeho team nevyhne kompromisom. Existuje však stále veľa bielych miest na mape poznania hudobných dejín a AKKORD elegantným spôsobom začal niektoré z nich zatierať živými a trvácnyimi farbami. Cesta k AKKORD-u viedla od vydavateľstva Tántum, ktorého šéf, Tamás Földes prejavil plné pochopenie pre úsilie Mátého Hollosa a v súčasnosti došlo ku komplexnejšej prepojenosti aktivít obidvoch článkov siete maďarského vydavateľského priemyslu. Konkurencia je jednou stránkou mince, tou pozitívnejšou je skutočné dopĺňanie informovanosti verejnosti o menej známych javoch a fenoménoch vyskytujúcich sa buď v minulosti alebo v našej bezprostrednej prítomnosti. AKKORD rozohráva aj inú partiu – partiu realizácie zvukových záznamov (CD platne a kazety), avšak k tomuto kroku sa pracovníci AKKORD-u odhodlajú až po splnení predšavzatí na poli notovín. Podľa slov šéfa firmy je AKKORD známy v mnohých západoeurópskych krajinách, kontakty sú živé a dynamické, agenti AKKORD-u sú, samozrejme, maximálne mobilní a aktívni vo vyhľadávaní nových možností inšpirácií alebo, naopak, odbytu produkcie. Zdá sa teda, že AKKORD-u praje šťastie a že staré známe „odvážnemu šťastie praje“ potvrdilo v tomto prípade svoju platnosť aj v našich nedobrych časoch. Nuž, na Slovensku zatiaľ ani vánok nepofukuje. My podnikáme v sférach, ktoré si náš žalúdok alebo naše oči uvedomia priamo a bezprostredne, sme zaplavení počítačmi a etiketovacími kliešťami, regály s hudobníkmi a knihami o hudbe sú už niekoľko rokov zúfalo prázde a živoria iba z dožívajúceho importu alla Edition Peters, Breitkopf & Härtel, Musica, atď., atď. Verím však tomu, že slovenský národ nebaží iba po butikoch a hot dogárňach, ale že by veľká jeho časť privítala zmenu v iných sférach. Vari sa teda nájde aj slovenský Máté Hollos a odvážne sa pustí do boja s nelichotivou finančnou aj duchovnou situáciou kváriacou naše pomery.

IGOR JAVORSKÝ

Otvorený list MARTE FÖLDEŠOVEJ

Milá Marta!

So záujmom som si prečítala Tvoj obsahlý materiál o priebehu prvého ročníka Festivalu mladých koncertných umelcov Pentagonály v HŽ č. 10/91. Sama som sa na ňom zúčastnila v prvých dňoch, a tak ma veľmi zaujímala pohľad človeka, ktorý ho absolvoval celý. Keď som sa dopracovala k poslednému odstavcu, nechcela som veriť vlastným oči. To snáď nie je možné!

Cítujem: „...Za úvahu stojí, či by tento festival nemohol prispieť aj k propagácii našej slovenskej tvorby. Samozrejme, bez násilia a preferovania formalit z nedávno minulých čias. Napríklad i formou nezáväznej ponuky zahraničným interpretom cestou Slovenského hudobného fondu...“

Nechcem Ťa obviňovať z ignorancie, pretože sme sa (spolu s riaditeľom SHF Ing. Milošom Kocianom) niekoľkokrát v Žiline stretli a zhovárali, možno si si iba nevšimla, že v prvých dňoch festivalu (teda počas našej neprítomnosti) bol vo foyeri DK Fatra zriadený stánok s najnovšími vydanými dielami slovenských skladateľov vydavateľstvom SHF a počas prvého dňa seminára o interpretácii sláčikovej hry na žilinskom konzervatóriu sme predložili prítomným takmer kompletnú po-

nuku slovenskej husľovej literatúry (aj z produkcie vydavateľstva OPUS). Okrem toho zahraniční účastníci dostali ako dar od SHF gramoplatne, noty so slovenskými skladbami pre svoj nástroj a propagačný materiál (niekoľko najnovších čísel bulletinu Slovenská hudba a i.). Túto prácu máme zavedenú už dávno a zúčastňujeme sa na každom významnejšom festivale po celej republike, ako i na rôznych seminároch pre pedagogických pracovníkov, zbornajstrov, hudobných knihovníkov, interpretov... Týmto spôsobom už roky nahrádzame nefungujúcu sieť predajní a môžeme povedať, že všade nás vítajú s nesmiernou radosťou, lebo im chýbajú základné informácie.

I keď i my už musíme veľmi zvažovať, čo si môžeme dovoliť darovať, využiť príležitosť upozorniť mladých umelcov krajín Pentagonály na existenciu slovenskej hudby sme považovali za samozrejmosť. Hoci, pravdu povediac, radi by sme to boli urobili už skôr, možno by sme sa teraz nemuseli pýtať, prečo počas celého festivalu nezaznela jediná slovenská skladba. Možno by sme boli i zaskočení dôkazom, že i súčasťou slovenskou hudbou sa mladý umec môže prezentovať...

EVA ČUNDERLÍKOVÁ

Odpoveď na otvorený list EVA ČUNDERLÍKOVEJ

Milá Eva,

máš pravdu, ignoranciu mi je na míle vzdialené. Jasne mám pred sebou Váš predajný pult v Dome umenia v Žiline počas Festivalu Pentagonály, napokon som sa pri ňom viackrát zastavila a prezrela si najnovšiu produkciu Slovenského hudobného fondu. I ja sa pamätám na naše rozhovory a večerné debaty po koncertoch o priebehu festivalu. Musíš sa i Ty pamätať na môj názor, s ktorým som sa vôbec netajila, avšak pri týchto debatách sme neboli samé. A ak sa pamätáš, rôznili sa i názory, či hrať alebo nehrať slovenské diela na takomto podujatí (myslím nie na „rang“, ale charakter podujatia). Zrejme som nie dostatočne jasne formulovala myšlienky vo svojom článku, ale keby som ho mala znova písať, opäť by ma mrzelo, že na festivale nezaznela žiadna slovenská hudba (s výnimkou árie z Krúňavy v podaní P. Dvorskeho), toľko vtedy, keď sa toto podujatie koná u nás na Slovensku. Som rada, že aktivita SHF sa v Žiline neobmedzila len na spomínaný ambulantný predaj, snáď

z ponúknutých a Vami darovaných diel niektoré zaznejú už na budúcom ročníku festivalu. A o to šlo aj mne! Moja poznámka nemala v úmysle ublížiť, a už vôbec nie tým, ktorí sa o dobrý priebeh festivalu zaslúžili. Mienila som ju ako podnet na využitie festivalu k propagácii našej tvorby. Kto, ak nie my sa máme o ňu postarať? Kde, ak nie na Slovensku majú mať tieto diela šancu? Nakoniec – po prečítaní Tvojho listu som nemala dojem, že by sme boli v názoroch od seba až tak vzdialené. A čo sa týka mojej myšlienky o nenásilnom vnucovaní, o voľnom výbere? I Ty určite vieš (sme predsa približne rovesníčky) o tzv. „povinnnej literatúre“ a tej ostatnej i tzv. jej „povinnnej dobrovoľnosti“ uvádzaní. A rovnako ako ja, i Ty vieš, že dnes sú už pravidlá hry iné.

Teda ešte raz! Šlo mi len a len o to, aby sa využila šanca, ktorú festival Pentagonály priniesol nielen pre našich interpretov, ale aj pre našu tvorbu.

MARTA FÖLDEŠOVÁ

Bratislava má veľmi bohatú tradíciu v oblasti hudby. Na túto chce upozorniť Alexander Čunderlík, dlhoročný sprievodca mestom, jeho obdivovateľ a propagátor. Brožúru Bratislava mesto hudby vydalo vydavateľstvo Artes Bratislava a je rozsiahla 48 strán. V prvej časti podáva celkový obraz vývinu života – najmä hudobného v meste na Dunaji. Druhá časť tvoria prechádzky po pamätných miestach hudobného života v Bratislave. Toto práve dobre poslúžia a to nielen záujemcom o hudobný život, ale i mládeži, ktorá sa takto dozvie mnohé podrobnosti a zaujímavosti. Napokon tretia časť je venovaná predstaviteľom hudobného života, ktorí sú pochovaní na bratislavských cintorínoch. Prechádzky týmito budú skutočne zaujímavé a poetické. V brožúre sa dočítame i o mnohých zaujímavostiach z hudobného života, ktoré svedčia o tom, že mesto patrí medzi popredné v strednej Európe.

Pri Dóme sv. Martina účinkoval napr. Cirkevno hudobný spolok (od roku 1833), ktorý

bol najstarším a najväčším hudobným spolkom v Uhorsku. V meste mimochodom bolo predvedené Lizstovo oratórium Legenda o sv. Alžbete, ktoré malo svoju premiéru v Dóme. Jeho prvé taktý dirigoval autor osobne. I Bratislavský hrad bol strediskom svetovej hudby. Prekvitala tu počas zasadania snemov, korunovačných slávností a od roku 1637 vystupovala tu Cisárska dvorská kapela. Mnohé udalosti (otvorenie divadla, Reduty, započatie vysielania rozhlasu, vznik mnohých hudobných škôl rôznych stupňov), ale i koncertovanie vynikajúcich umelcov (Haydn, Beethoven, Schubert, Mozart) vytvorili bohatú tradíciu hudby v meste. Príčinili sa o ňu i viacerí rodáci – hudobníci, o ktorých je tiež zmienka. Možno len konštatovať, že vydaná práca poslúži nielen milovníkom hudby, návštevníkom koncertov, ale i vyučujúcim hudobnej výchovy a mládeži, ktorá hudbu má rada, ale ktorej ju treba podávať s dôvtipom a navykať ju aj milovať. V tomto smere brožúra splní svoju úlohu.

H. J.

Unbewusst – höchste Lust

Pod týmto názvom sa 27. apríla t. r. vo veľkej sále (Brucknersaal s 1 800 miestami) Brucknerhausu v rakúskom Linzi konal slávnostný koncert, usporiadaný pri príležitosti 70. narodenín najznámejšieho rakúskeho psychiatra Erwina Ringela. (E. Ringel, rodák z Temešváru, ako odborný lekár v oblasti psychiatrie a neurológie založil v roku 1954 vo Viedni ako prvý na svete centrum pre záchranu ľudí so samovražednými sklónmi, prvú psychosomatickú stanicu v Rakúsku a v roku 1960 medzinárodné združenie na ochranu proti samovraždam. Žije a pracuje vo Viedni je riadnym profesorom klinickej psychológie, autorom 24 kníh a ďalších publikácií, nositeľom viacerých vedeckých ocenení.) Netradičnej dedikácii večera zodpovedal i jeho program. E. Ringel je totiž známy nielen ako psychiater, ale i milovník a znalec opery, okrem iného autor knihy Opera ako zrkadlo života, ktorej obsah možno voľne označiť ako „vyšetrovanie duše opery“.

Je na škodu vecí, že podujatie, koncipované ako koncert árií a ukážok zo známych oper, okorených a ilustrovaných rozprávaním, resp. čítaním prof. Ringela, sa neúnosne dlhými hovorenými vstupmi zmenilo na síce zaujímavú, ale nekonečne dlhú prednášku ilustrovanú opernými ukážkami.

Odladnuc od tejto skutočnosti išlo o netradičné podujatie, ktoré by v zredukovanej podobe nepochybne zaujalo i našich operných fanúšikov (napr. na niektorom z podujatí členov Kruhu priateľov opery SND). E. Ringel totiž nielenže do najmenších detailov rozobral kľúčové momenty vo vzťahu hlavných postáv vybraných diel, ale ich navyše dokázal zasadiť do širších súdobých či nadčasových spoločenských a politických súvislostí. Tomuto zámeru zodpovedala i skladba uká-

žok: predohra k Aide (Verdi), vstup Dulemaru (Donizetti-Nápoj lásky), duchovná pieseň z biblickej opery W. Kienzla (Der Evangelimann, 1895), ako ilustrácia k téme „lekár v opere“ slúžil výstup Violetty a lekára z 3. dejstva Traviaty, ária Florestana (Beethoven-Fidelio) reprezentovala skôr politickú líniu, ďalej to bola scéna Kostolníčky z 2. dejstva Jej pastorkyne (Janáček), duet Desdemony a Othella (Verdi), záverečný duet Carmen a Dona Josého (Bizet) a napokon scéna samovraždy Papagena z 2. dejstva Mozartovej Carovnej flauty.

Lesku večera zodpovedalo i kvalitné hudobné naštudovanie: orchester Slovenskej filharmónie dirigoval Ingo Ingensand (mladý nemecký dirigent angažovaný v Linzi), vo vyššie uvedených úlohách sa predstavil barytonista Heinz Holecek, sopranistka Celie Jeffreys, mezzosopranistka Karen Johnson, tenorista William Ingle a traja členovia Florian Sängerknaben (Carovná flauta). Nevšedným zážitkom bolo vystúpenie talianskeho barytonistu Giuseppe Taddeiho (Dulcamara), ktorý v júni t. r. oslávi svoje 75. narodeniny(!). Do programu vhodne zapadol i rozhovor so svetoznámu rakúskou sopranistkou Leonie Rysaneck, hostom jubilejného profesora (v úlohe Jenufy sa prezentovala na videozázname, premietanom na dve plátna umiestnené nad pódiom).

Je potešiteľné, že spofahlivá účasť nášho prvého orchestra (realizovaná v priebehu niekoľkých dní ako záskok) vyvolala u usporiadateľov kladný ohlas a následný prísľub na ďalšiu spoluprácu. A tá – v prípade Linzu, ako jedného z najvýznamnejších hudobných stredísk Rakúska – určite nie je zanedbateľná.

JURAJ DOŠA

Dirigent Géza Oberfrank

Snímka ČSTK-SF

18. a 19. apríla. Gustav Mahler: Pieseň o Zemi. Slovenská filharmónia. Dirigent Géza Oberfrank. Sólisti Jutta Bokor (alt), András Molnár (tenor)

Aprílová retaz abonentných koncertov SF pokračovala v prídele veľkých vokálno-inštrumentálnych skladieb. Po Mesiašovi (1. 4.) a Mozartovom Rekviem prišla na rad Mahlerova nečíslovaná symfónia pre dva ťažko skúšané sólové hlasy a nemenej zatažený orchestr. Režisérom večera bol maďarský dirigent Géza Oberfrank, skúsený interpret hudobno-dramatických a oratoriálnych kompozícií. Pieseň o Zemi neznela v Bratislave odkedy vnímanie dianie v našom koncertnom živote a poznajúc jej nástrahy som do Reduty vchádzal mierne napätý. Mahler je síce zvukovo vnútorný dialóg s večnosťou na podklade eruptívnej tektoniky a hodinový príbeh nechal prejsť nespočetným množstvom nálad a tvarov. Pieseň o Zemi považujem za skladbu, v ktorej mahlerovský bolestný únik transformovaný cez poéziu čínskych básnikov do svojzráznej hudobnej štruktúry dospel k bodu preexponovaného výrazu. Mahler je síce zvukovo objemný, no v rétorických gestách je ukrytá introvertná myseľ, hľadajúca a nachádzajúca útočisko v nevšednej komunikácii s vesmírom. Na jednej strane stojí zvuková hyperbola, na druhej strane znie v závere Pieseň o Zemi fascinujúce Ewig, v ktorom sa celý kolos rozplynie a smeruje k méte večnosti ešte pred záverečnou „spovedou“ 9. symfónie. Úmyselne sa rozpisujem o svojom postoji k mahlerovskej filozofii a poetike, pretože v bratislavskej realizácii Pieseň o Zemi mi stále čosi chýbalo. Nie že by mi duchovná atmosféra chvejúca sa v Mahlerových symfóniách bola najsympatickejšia, predsa však, vždy v súvislosti a v priamom dotyku s ňou mám konkrétne očakávania, ktoré tento raz nenašli v prístupe dirigenta ideálnu rezonanciu. Géza Oberfrank nasadil striktný a striktný meter a vari prvý raz znel z pódia akoby objektívizujúci Mahler, Mahler – extrovert. Tektonika diela nebola ohrozená „seizmickými

SF V APRÍLI

otrasmi“ a dirigent držal jednotlivé výrazové a realizačné prostriedky bližšie k fiktívnej osi súmernosti. Rozptýl energií nebol v jeho poňatí hypertrofizovaný a tento rys našiel svoje opodstatnenie jednak v tvarovaní základného materiálu jednotlivých častí a ich mikroštruktúry a jednak vo vyznení celku. Pre Gézu Oberfranka akoby bol rozhodujúcejší striktný linearizmus, pevná kontúra každého výroku a faktúrová zreteľnosť. V Piesni o Zemi síce tleli mohutné ohniská, definitívna erupcia bola však latentná a nenastala v konkrétnej podobe. Uvedomil som si zvláštnosť celej situácie – takýto striktný pohľad na mahlerovský svet by mi vlastne mal vyhovovať, a predsa v záverečnom účtovaní som zistil, že som aj napriek sugestívnemu „ewig“ v posledných taktach ostal frustrovaný. Niečo zásadné mi chýbalo a bola to práve tá večnosť, ktorá by ma nútila o tomto hudobnom zážitku meditovať a uvažovať. Tento raz ale doznel Mahler naozaj posledným taktom a dojem zo zvláštnej komunikácie s ním zhasol rýchlejšie, než som očakával. V podobnej situácii musí každý sám zvážiť, či je takýto efekt pozitívom alebo negatívom uvedenia Pieseň o Zemi. Nemám dôvod kritizovať alebo spochybňovať výkon dirigenta a sólistov, naopak, organizmus interpretačného aparátu žil v dostatočnej súhre a v súlade. Filharmonici robili, čo bolo v ich silách a odviekli poctivú prácu. A napokon, verím tomu, že v slabo obsadenej Redute by sa našlo srdce, ktoré prijalo aj Oberfrankovu modifikáciu mahlerovskej estetiky. Toto srdce ale asi v sebe ešte nepocítilo následky percepčnej etapy doslova

presýtenej vnímaním Mahlera a jeho hudby. Takéto životné obdobie mám už za sebou, myslím, že som ho prekonal, že k Mahlerovi mám vyrovnaný postoj regulovaný procesmi sebakontroly – a predsa...

25. a 26. apríla. Miro Bázlik: Partita (premiéra); Johannes Brahms: Koncert pre husle a orchester; Robert Schumann: 4. symfónia. Slovenská filharmónia. Dirigent Aldo Ceccato. Sólista Ewald Danel.

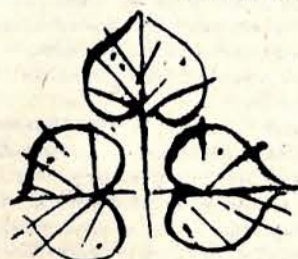
Dočkali sme sa teda ďalšej premiéry. Tento raz dokonca v rámci celkom obvyčajného a nešpecializovaného koncertu Slovenskej filharmónie. Tento fakt je isto sám o sebe dostatočným akcentom, ktorý poslednú dvojicu abonentných stretnutí publika s umelcami posunul za rámec stereotypu a programových konvencií. Zároveň sa ale musím priznať, že som vôbec Mirovi Bázlikovi nezavídel jeho pozíciu, resp. pozíciu premiérovej Partity. Usilovať sa o priazeň poslucháča bok po boku s Johannesom Brahmsom a jeho duchovným otcom Robertom Schumannom, to nie je veľmi závideniahodné. Skladateľ, ktorý svoje tvorivé vedomie formuje cieľavedomo na báze progresívnych koncepcií dneška, je v uvedenej dramaturgickej konštelácii vždy troška ohrozený. Predpokladám, že Miro Bázlik

išiel „s kožou na trh“ ochotne a rád a myslím si, že medzi jeho Partitou a celým okolím nedošlo vôbec k žiadnemu nebezpečnému iskreňiu. Dokonca by som si dovolil tvrdiť, že Partita zaznela ako vhodné komplementujúce číslo s obidvoma repertoárovými skladbami. Netajím sa tým, že Bázlikove skladby boli doteraz pre mňa neprístupným hudobným systémom, že som v nich darmo hľadal náznak komunikability (za týmto slovom nehľadám kategóriu páčivosti alebo mefistofelovskej úslužnosti, či servilnosti preukázanej poslucháčovi!). Partita prišla s čímisi, čo spontánnym spôsobom prelomilo neúmyselne vznikajúcu bariéru. Variácie na Bachovu tému sú znova svedectvom skladateľovej zručnosti v narábaní s odkazom dávnejších čias, v podmienkach profilovaných novým spôsobom hudobného myslenia. Bázlik konfrontuje, rozvíja a transformuje hudobné tvary a významy v čase a v priestore, raz ako súčasť, inokedy ako postupnosť. Variácie nie sú iba formovým typom, sú filozofickou kategóriou a životnou potrebou.

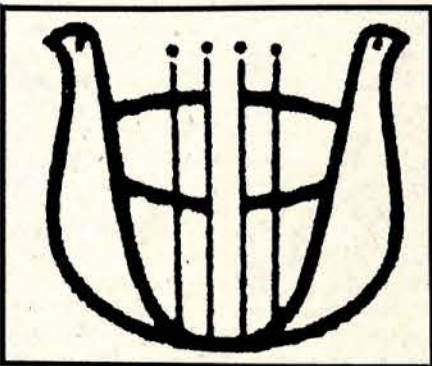
Ich sled som vnímal koncentrovane, bez náznaku krízy, v texte som sa orientoval podstatne pohotovejšie ako v iných autorových textoch a Partita ako celok, aj ako súhra detailov zanechala vo mne dobrý pocit, ktorý je vždy hlavným impulzom na motiváciu k opätovnému kontaktu s Bázlikovou hudbou. Či sa z orchestra ozvalo všetko, čo partitúra predpisuje, to neviem posúdiť, skladba ale znela v kompaktnom a doslova príjemnom zvukovom priestore, ktorý percepčnú ostrosť

v žiadnom prípade ani v tesnej blízkosti s Brahmsovým Husľovým koncertom nedeformoval a nevykoľajil. Partitu považujem za Bázlikov úspech a rovnako pozitívne pôsobil jej zaradenie do abonentnej dvojice koncertov. V Brahmsovej „symfónii so sólovými husľami“ vstúpil do arény už druhý raz v tejto sezóne v úlohe sólistu filharmonický primárius Ewald Danel. V porovnaní s Beethovenovými Romancami bola jeho situácia v Brahmsovej skladbe citeľne ťažšia a zložitejšia. Brahmsov Husľový koncert považujem za jeden z najväčších problémov husľovej koncertantnej literatúry. Ťažisko tohto problému leží z osemdesiatich percent v prvej časti. Ewald Danel vystúpil na pódium určite pripravený, rozsiahla skladba nie je v jeho repertoári novinkou a je teda predpoklad tvorivého nadhľadu. Predsa však na mňa jeho hra práve v prvej časti nezapôsobila najkonceptnejšie. Hoci sólový part zvládol bez väčších technických kolízií, neobsiahol celkovým zvukovým objemom brahmsovský hudobný terén. Ewald Danel šiel v mnohých úsekoch „na doraz“, chýbala rezerva a ťah dopredu. Miera napätia kolísala, čím utrpela vyváženosť rozsiahlej sonátovej formy. Dispozície E. Danela viac vytryskli na povrch v nádhernom Adagiu (tam zasiahol do diania na pódii aj pekne tvarovaný hobojský part) a ani voči búrlivému finále nemôžem nič namietat. Tam dokázal strhnúť, dokázal držať klenutú kantilénu v dostatočnej zvukovej aj výrazovej intenzite. Ewald Danel potvrdil, že je disciplinovaným hudobníkom s technickým aj výrazovým rezervoárom. Brahms bol však asi troška nad jeho momentálnymi možnosťami „vdaka“ komplikovanej prvej časti legendárneho koncertu. Aldo Ceccato udržal v Brahmsovom diele orchestraľnú masu pod svojou kontrolou, tvorivo reagoval na gesto sólistu a on sám reguloval procesy prebiehajúce v symfonickom telese s prehľadom. Zato v Schumannovej 4. symfónii znelo po prestávke všeličo. Odstupujúci šéfdirigent orchestra SF sa opäť dostal „do svojho žilvu“ a predviedol prítomnému publiku účtyhodný showmanský výkon. Aldo Ceccato zaktivizoval celé telo, ruky a prsty tvaroval do efektných tvarov, inokedy prezentoval náznaky baletného spracovania schumannovskej hudby – pritom však sekcia drevených dychových nástrojov tápala v Schumannom nepredpísaných „umelých imitáciách“ komplikovaných nástupov. Doteraz som mal možnosť Alda Ceccata sledovať iba ako hlavného protagonistu veľkých projektov (Mahler, Liszt, Verdi...), Schumannova Symfónia bola niečím novým. Nič sa však nezmenilo na dirigentovom prejave – ten bol síce šarmantný a vedený na efekt, bol však povrchný a málo koncepčný. Adekvátna bola reakcia hráčov orchestra a v konečnom dôsledku na takýto typ spolupráce doplatil Robert Schumann.

IGOR JAVORSKÝ

Akademická Banská Bystrica '91

Zájumovo-umelecká činnosť vysokoškolských Slovenska sa v poslednom období sústreďila do troch aktivít – pravidelne sa koná prehliadka umeleckého slova (Akademický Prešov), medzinárodné stretnutie akademických folklórnych súborov (Akademický Zvolen) a prehliadka vysokoškolských speváckych zborov (Akademická Banská Bystrica).

Tradičia posledného sa začala písať v roku 1985, v minulých dňoch sme zaznamenali štvrtý ročník Akademického Banského Bystrice. Na pôde Pedagogickej fakulty sa stretli spevácke zbory slovenských vysokých škôl: Collegium technicum Technickej univerzity Košice, Cantica veterinária cassoviensis Košice, Cantantina Vysokej školy poľnohospodár-

skej Nitra, Cantica paedagogica Pedagogickej fakulty Banská Bystrica, Ženský spevácky zbor Mladost PF Banská Bystrica, Ženský spevácky zbor Iuventus paedagogica PF Prešov. Koncertný rámec dotvárali dva hostujúce zbory: Miešaný spevácky zbor PF Ústí nad Labem, Komorný spevácky zbor Nota bona PF Univerzity Palackého v Olomouci.

Tohtoročná súťaž prebehla ako hodnotená prehliadka akademických zborov, kde odborná porota na čele s dr. Štefanom Klimom udelila titul laureáta festivalu a pásmové hodnotenie. Je to ústupok od pôvodných vyšších súťažných nárokov na umeleckú kvalitu speváckych zborov, no súčasná ekonomická situácia poznačila dostatočne aj tento zámer podujatia.

Prvým podujatím 4. ročníka bol večerný koncert (26. apríla), na ktorom sa predstavili hostia festivalu. Miešaný spevácky zbor z Ústí nad Labem pod vedením troch zbormajstrov) Tomáš Fiala, Vladimír Kuželka, Jiří Holubec) sa predstavil repertoárom od polyfónie až po súčasnosť. Zaujmal najmä skladbou Zoltána Kodalyho Este, Tochtovou Fúgou z geografie, zborom Z. Lukáša Cara mihi semper eris, ktorý na koncerte dirigent Fiala venoval priateľstvu Čechov a Slovákov. Komorný zbor Nota bona z Olomouce učaroval publiku hlasovou kultúrou, vycibreným zmyslom pre polyfóniu (čo je ich interpretačná

doména) a strhujúcim gestom mladej dirigentky Renáty Vrbenskej. Úvod koncertu patril vystúpeniu žiakov banskobystrickej Základnej školy na Kuzmányho ulici, ktorí majú vyučovanie hudobnej výchovy s rozšíreným počtom hodín a v novozaloženom speváckom zbore pod vedením Vojtecha Didiho prejavili svoju radosť z hudby a spevu. Od nich vlastne symbolicky putovala vokálna štafeta k hostujúcim zborom, aby na druhý deň – 27. apríla – pokračovala opäť v aule PF súťažným vystúpením akademických zborov. Košícký miešaný zbor Cantica veterinária cassoviensis sa predstavil pod umeleckým vedením Júlie Ráczovej. V ich podaní pôsobivo vyznela Dvořáková Vyběhla bříza, Ferenczyho Verbunk či Cikkerov zbor Vlhá, vlha. Iuventus paedagogica (zbormajster Igor Grega) prejavil vokálnu kultivovanosť najmä v skladbe Badingsa Kyrie eleison. Miešaný zbor Cantica paedagogica pri Pedagogickej fakulte v Banskej Bystrici pod vedením dr. Vojtecha Didiho a Marianny Kološtovej existuje od roku 1987. Na prehliadke ukázal svoju stúpajúcu kvalitu. Ženský spevácky zbor Mladost (dir. Milan Pazúrik) z Banskej Bystrice do súťaže priniesol svoj nesporný vklad, chýbala však iskra, ktorá by zvrúcila krásu tónu vo Vittoriovie Ave Márii, či v Hrušovského skladbe Sihote, sihote. Nitrianska Cantantina pod vedením Jozefa Malatinca je stálym účastníkom ABB a možno povedať, že vždy presvedčí zodpovednou prípravou. K vrcholom súťaže patrilo vystúpenie zboru Collegium technicum z Košíc so zbormajsterkou Evou Zacharovou. Náročnosť programu – tri skladby uvádzané v premiére! – bola nad očakávanie: Morley Fire, fire, Čajkovskij Cheru-

vimska, Penderecki Agnus Dei, Hrušovský Keď ja pôjdem a Lukáš Magna est vis veritatis (napísané na požiadanie zboru CT) boli výpoveďou o vokálnych kvalitách zboru (najmä Lukáš a Penderecki). Tento zbor získal od poroty 1. pásmo s pochvalou a titul laureáta festivalu ABB '91, súčasne mu bola udeľovaná vecná Cena primátora mesta Banskej Bystrice. Cena Slovenskej hudobnej spoločnosti za najlepšiu interpretáciu skladby súčasného slovenského skladateľa.

Do prvého pásma boli zaradené zbory: Iuventus paedagogica, ktorý získal vecnú Cenu dekana PF Banská Bystrica za interpretáciu polyfónie, ďalej Ženský zbor Mladost, Cantica veterinária cassoviensis s Cenou Domu Matice slovenskej za interpretáciu slovenskej ľudovej piesne. Druhého pásma porota priznala zboru Cantantina Nitra a Cantica paedagogica.

Vrcholom podujatia bol večerný chrámový koncert (27. apríla) v Kapitúlskom kostole, kde zazneli skvosty sakrálnej hudby v podaní všetkých zúčastnených zborov.

Do rámca festivalu ABB organizátori zaradili aj odborný seminár na tému Dramaturgia v speváckych zboroch, kde s obsiahlym referátom vystúpil Tibor Sedlický. Lumír Pivovarský z PF Ostrava, hovoril o nových interpretačných trendoch hudby 20. storočia v speváckych zboroch a Milan Pazúrik o zastúpení jednotlivých štýlových období v repertoári zborov na doterajších ročníkoch ABB.

Akademická Banská Bystrica '91 zaznamenala opäť svoju životaschopnosť a myšlienku, ktorá neustránila na svojej aktuálnosti.

EVA MICHALOVÁ

V jubilejnom roku 1991, keď si celý kultúrny svet pripomína 200 rokov od úmrtia Wolfganga Amadea Mozarta, prispieva aj slovenská muzikológia novými poznatkami o miere účasti, významu, časovosti ako aj formách pôsobenia jeho skladateľského diela na profilovanie dobovej hudobnej kultúry dnešného územia Slovenska v kontexte stredoeurópskeho hudobného diania.

Príspevkom, ktorý v smere skúmanej témy siaha „ad fontes“ je štúdiu Dariny Múdrej Wolfganga Amadea Mozarta a Slovensko s pripojeným súpisom mozartovských notových prameňov obdobia klasicizmu z územia Slovenska. Práca, ktorú na stránkach zborníka Musicologica slovacica – Európske súvislosti slovenskej hudby, uverejnilo k zmienenému jubileu Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied VEDA (Bratislava 1990, s. 37–136), prináša tak po prvý raz ucelenejší obraz mozartovského kultu doby klasicizmu na Slovensku.

Vzhľadom na to, že v novinách Hudobný život (roč. XIII, č. 24 zo dňa 21. XII. 1981) sme venovali, a to pri príležitosti 190. výročia od smrti W. A. Mozarta, pozornosť niektorým okruhom otázok mozartovskej problematiky (jeho návšteva Bratislavy, dobové uvádzanie hudobno-scénických diel skladateľa, tvorba domácich hudobníkov inšpirovaná dielom W. A. Mozarta, šíritelia mozartovského kultu na Slovensku), sústredíme v predkladanom príspevku pozornosť na kolekciu dobových notových prameňov materiálov (rukopisných a tlačených), ktoré sa zachovali v slovenských archívoch, múzeách, knižniciach a cirkevných zbierkach.

túr uplatnenie spravidla iba v centrách hudby prvoradého významu. Ako klavírne výťahy a hlavne úpravy pre sólistické alebo komorné uvádzanie sa naopak zase viac udomácnili v prostredí šľachticko-meštianskych a spoločných hudobných produkcií. Za zmienku napokon stojí ešte skutočnosť, že takmer štvrtina hudobno-scénickej tvorby skladateľa sa šíri po Slovensku práve vo funkčne pozmenenej podobe, ba niektoré časti z Mozartových opier sú u nás dokumentované iba v takejto podobe.

V menšom rozsahu ako u hudobno-scénických diel sa proces funkčnej premeny profánnych skladieb na sakrálnu dotýkal piesňovej tvorby W. A. Mozarta. Zdá sa, že piesne patrili takmer výlučne do repertoáru šľachty a pedagogicky orientovaných reholí. Obdobne aj komorná a klavírna tvorba skladateľa sa v podobe odpisov vyskytovala najčastejšie tiež v hudobných fondoch z majetku vidieckej šľachty, spolkov a hudobno-pedagogicky činných reholí. Je zjavné, že pri výbere diel bola v popredí požiadavka hudobných schopností

a to pri kritických vydaniach diel, v rámci ktorých sa súčasťou konfrontácií stáva okrem autografu aj časť prvotlačí a raných odpisov skladby.

Súbor tlačených skladieb Wolfganga Amadea Mozarta, ktoré sa na Slovensku podarilo evidencie podchytiť, tvorí 106 notových pamiatok. Z nich u 86 je autorstvo W. A. Mozarta neproblematické, 15 patrí medzi tzv. prenesené diela, u dvoch prameňov je Mozartovo autorstvo pochybné a napokon tri z tlačí patria do skupiny podvrhnutých diel.

Väčšia časť mozartovských notových tlačí – na rozdiel od rukopisov – pochádzala z majetku šľachty a meštianstva, teda rodín finančne dobre, alebo aspoň lepšie situovaných. Skromné zastúpenie tlačí sakrálnych diel Mozarta len potvrdzuje už spomenutý nedostatok finančných možností archívov chorov kostolov.

Z profánnej tvorby W. A. Mozarta sa v tla-

Dobová recepcia hudby W. A. Mozarta na Slovensku

DARINA MÚDRA

Messe (KV 259), Krönungs-Messe (KV 317), Missa solemnis (KV 337) i Requiem (KV 626). Zdá sa však, že umelecky náročná omšová produkcia W. A. Mozarta našla uplatnenie predovšetkým na chóroch kostolov centier prvoradého významu, ktoré disponovali dobrými profesionálnymi hudobníkmi a mali aj väčšie možnosti ich doplnenia z radov hudobníkov-amatérov. V menších hudobných strediskách sa uplatnili skôr ostatné z dokumentovaných cirkevných diel W. A. Mozarta. S obľubou sa hrávali napríklad Mozartove litánie, nešpory a iné menšie sakrálné kompozície. Zvlášť rozšírené bolo Veni Sancte Spiritus (KV 47), Ofertorium Benedictus sit Deus (KV 117), Te Deum (KV 141) a hlavne v 19. storočí často zaznievalo Moteto Ave verum corpus (KV 618). Funkciu menších chrámových diel preberali aj cirkevnými textami doplnené operné árie.

nej a spevohernej tvorby W. A. Mozarta našli u nás v originálnej podobe partov alebo partiinterpretov z radov šľachtických alebo meštianskych diletantov alebo žiakov škôl. Do domácich hudobných podujatí vidieckej šľachty patrili aj Mozartove tanečné skladby, napríklad Kontratanz La Bataille (KV 535), menuety (KV 599, 601, 604) a nemecké tance (KV 571, 600, 605).

Odpisy symfónií W. A. Mozarta pochádzajú prevažne z prelomu 18. a 19. storočia a zahŕňujú hlavne skladateľovu tvorbu z rokov 1780–1788: Symfónie KV 338, KV 385, KV 425, KV 543 i Symfóniu KV 551 známu ako Jupiter-Sinfonie. V pôvodnej orchestrálnej verzii sa symfonická tvorba Mozarta zachovala predovšetkým v archívoch hudobných spolkov. Na Slovensku máme dokumentované tiež aranžmány symfónií W. A. Mozarta pre komorné obsadenie.

Do skupiny mozartovských rukopisných

nejšej pramennej edície hudby W. A. Mozarta v 20. storočí – Neue Mozart – Ausgabe, čenej podobe rozšírili po Slovensku predovšetkým hudobno-scénické diela, symfónie, koncerty, tanečné orchestrálne skladby, komorné a klavírne kompozície. Z opier a spevohier sú cenné najmä prvé vydania klavírneho výťahu Le Nozze di Figaro z roku 1796 a predohier k operám Die Zauberflöte a La Clemenza di Tito. Pomerne častý bol výskyt vydaní častí opier v úprave pre inštrumentálne duo alebo pre spev a klavír. Aj mnohé symfónie sa vyskytujú ako úpravy pre dvojalebo štvorročný klavír. Z vydaní hlasových partov symfónií azda stojí za zmienku prvé vydanie Symfónií (KV 183 a KV 550) z rokov 1794 a 1798. Z tlačí komornej tvorby W. A. Mozarta bol – zdá sa – najvyšší záujem o sláčikové kvartety a kvintety. Doložené ich máme viacerými cennými viedenskými prvotlačami. V klavírnej literatúre sú zaujímavé vydania Sonát (KV 279, 283, 282, 281); menej je tlačí diel variačného charakteru.

V kolekcií mozartovských notových tlačí, ktoré sa zachovali na Slovensku, sú v prevažnej väčšine vydania viedenských vydavateľov (M. Artaria, A. Diabelli, G. Cappi, T. Mollo, F. A. Hoffmeister, S. A. Steinert a ďalší). Zastúpení sú však i vydavatelia z Lipska (Hoffmeister et Kühnel a iní), Prahy (M. Berra, J. Wenzel), Offenbachu a M. (J. André), z Bonnu (Simrock) a ďalších európskych miest.

Ani slovenský hudobný repertoár sa nevyhol uvádzaniu nepravých diel Mozarta z notových materiálov vydaných tlačou. Medzi takéto patria napríklad vydania Ofertória Convententur sedentes (KV 240a), Sonáty pre klavír a husle (KV 290a) a aj tlačou veľmi rozšírenej skladby Vergiss mein nicht (KV Anh 246). Osobitne chceme ešte upozorniť na dve diela pochybného autorstva zo zbierky rodiny Zay z Uhrovcu a z hudobnej pozostalosti Leopolda Dušinského z Nitry, a to na tlačené vydanie Sonáty pre klavír a husle (KV Anh 209 c-h) a na Tercetá (KV 229a).

Ak by sme uvažovali o kulte hudby Wolfganga Amadea Mozarta na Slovensku v dobe klasicizmu z pohľadu množstva dokumentovaných diel skladateľa, zdá sa, že záujem o skladby tohoto autora mal výrazne vzrastajúcu tendenciu na prelome 18. a 19. storočia, no najmä v prvých dvoch desaťročiach 19. storočia. Vtedy napokon vznikla aj väčšina dobových mozartovských odpisov.

Pri výskume kultu hudby W. A. Mozarta z pohľadu teritoriálneho rozšírenia jeho skladateľského odkazu je jednoznačné, že tvorba W. A. Mozarta našla v dobe klasicizmu uplatnenie na celom území dnešného Slovenska. Najviac mozartovských notových pamiatok pochádza z lokalít západoslovenského hudobno-kultúrneho okruhu. Tento ich sprostredkoval strednému, ale i východnému Slovensku, kde usadení českí hudobníci svojou orientáciou na hudobnú kultúru Prahy ešte posilnili význam mozartovského kultu v tejto časti dnešného Slovenska. Pomerne najneskôr prejavil záujem o hudbu W. A. Mozarta Spiš.

Skladateľské dielo W. A. Mozarta získalo u nás určujúci význam vo fáze štýlovej profilovania a dotvárania klasicizmu a stalo sa významným nástrojom formovania dobovej domácej hudobnej kultúry. V tomto zmysle treba preto zmieniť aj notové mozartovské pamiatky zo Slovenska považovať za neodmysliteľnú súčasť kultúrneho bohatstva nielen nášho národa, ale za súčasť bohatstva hudobnej kultúry Európy, za dokument myšlienkového odkazu jedného z najgeniálnejších hudobníkov dejín – Wolfganga Amadea Mozarta.

Notopis najstaršieho datovaného odpisu diela W. A. Mozarta na Slovensku – Sláčikového kvarteta KV 172 z roku 1787

Snímka archív autorky

Inštrumentár, ktorý mali hudobníci na kostolných chóroch k dispozícii a v neposlednom rade hudobná spôsobilosť interpretov, viedli k nie ojedinelej adaptácii mozartových diel. Najčastejšie boli zásahy do inštrumentálnej podoby diel (výmena predpísaných hudobných nástrojov za iné, ich redukcia, prípadne „modernizácia“ v zmysle rozšírenia dobového inštrumentára), krátenie diel vynechaním niektorých častí alebo zjednodušovanie interpretačne náročných pasáží skladieb.

Zo svetských kompozičných druhov a foriem najrozmernejšiu skupinu dobových odpisov diel W. A. Mozarta tvoria opery a spevohry. Zatiaľ najstarší dokumentovaný odpis časti operného diela Mozartova pochádza z roku 1799; je ním Ária č. 13 z Die Zauberflöte (KV 620). V podobe odpisov sú u nás dokumentované všetky najvýznamnejšie Mozartove hudobno-scénické diela: Idomeneo (KV 366), Die Entführung aus dem Serail (KV 384), Le Nozze di Figaro (KV 492) Don Giovanni (KV 527) i posledná opera La Clemenza di Tito (KV 621). Prevažná časť odpisov hudobno-scénických diel Mozarta vznikla až na prelome 18. a 19. storočia alebo na začiatku 19. storočia. Pramenné materiály z oper-

pamiatok obdobia klasicizmu, ktoré treba zaradiť medzi tzv. prevzaté kompozície W. A. Mozarta, patria prevažne cirkevné skladby. V repertoári Slovenska zaznieval však aj rad diel pochybného autorstva W. A. Mozarta; z nich v mnohonásobných odpisoch sa rozšírili obzvlášť omše (KV Anh 109g 404–407, KV Anh 109g 281). Podvrhnuté diela, teda skladby, ktorých autorom nie je W. A. Mozart, dokladá na Slovensku 32 odpisov. Pod Mozartovým menom sa u nás rozšírili viaceré omšové kompozície a tiež známe Vergiss mein nicht. Osobitnú skupinu odpisov evidovaných na Slovensku pod menom Mozart tvoria skladby, ktorých autora sa nepodarilo stanoviť. Diela nie sú zaznamenané v Köchlovom zozname. Ich identifikácia nielenže nestanovila autora, ale práve naopak rozšírila počet možných autorov niekedy až o päť ďalších mien skladateľov.

Na záver pojednania o mozartovských rukopisných prameňoch našich archívov chceme poďakovať ich význam pre dnešnú vydavateľskú a interpretačnú prax. Viaceré z prameňov totiž patria – v európskych reláciách – medzi tzv. skoré mozartovské odpisy. Ako také si získali pozornosť realizátorov najvýznam-

Možnosť osobného vplyvu 6-ročného W. A. Mozarta počas jeho niekoľkodňovej návštevy Bratislavy, ktorá bola jediným miestom pobytu skladateľa v Uhorsku, netreba osobitne komentovať. Výlučný zdroj vplyvu predstavovalo preto jeho skladateľské dielo, ktoré sa v dobe klasicizmu šíri na území dnešného Slovenska v troch časových etapách. Ich odlišnosti určovali prevládajúce formy hudobného mecenášstva a z nich rezultujúci výber hudobných diel.

V prvej etape, teda ešte za života skladateľa, patrila k hlavným sprostredkovateľom a súčasne prijímateľom Mozartovej hudobnej tvorby predovšetkým šľachta. Pre Slovensko špecifický šľachtický hudobný diletantizmus dosť výrazne determinoval – s výnimkou hlavných centier hudby (Bratislava, Košice) – aj výber kompozícií z tvorby tohoto skladateľa. To, čo sa z produkcie W. A. Mozarta k nám vtedy dostávalo, a to hlavne v podobe notových tlačí, bola najmä sólistická a komorná hudba, prípadne úpravy iných diel pre komorné obsadenie.

Kým v prvom období bol mozartovský kult predovšetkým záležitosťou vymedzeného okruhu šľachty, oveľa širšie poslucháčske zázemie si získala tvorba W. A. Mozarta na prelome 18. a 19. storočia, keď sa jej hlavným šíriteľom u nás stala cirkev. Táto skutočnosť mala v uvádzaní Mozartových diel za následok prevahu sakrálnych tvorby skladateľa a s tým súvisiace adaptácie mnohých jeho svetských diel pre sakrálnu použiť. Zmeny funkčného určenia skladieb neboli síce vo svojej dobe ničím neobvyklým, avšak rozsah, ktorý u nás dosiahl možno hodnotiť ako teritoriálne špecifikum.

V tretej etape, a to po roku 1810, kedy aj na Slovensku čoraz viac preberalo úlohu mecenáša hudby meštianstvo, prinavrátilo sa mnohým skladbám W. A. Mozarta ich pôvodné funkčné určenie. Platformu pre to poskytovali hlavne hudobné produkcie mestského divadla a koncertné podujatia meštianskeho typu.

Zrkadlom rozsahu a intenzity dobového mozartovského kultu na Slovensku je miera uplatnenia jeho skladateľského diela. Do značnej miery ju možno zrekonštruovať na základe zachovaných mozartovských notových pamiatok a dobových inventárov notových archívov.

Viac ako dve tretiny u nás zachovaných a dosiaľ známych mozartovských notových prameňov z druhej polovice 18. storočia a zo začiatku 19. storočia, predstavujú odpisy. Ak premietneme tento fakt do čísel môžeme konštatovať, že pri 178 mozartovských odpisoch je autorstvo W. A. Mozarta jednoznačné a neproblematické, 19 pamiatok patrí do skupiny tzv. prevzatých diel, u 23 notových materiálov je autorstvo tohoto skladateľa pochybné a až 32 kompozícií bolo na Slovensku interpretovaných a donedávna i evidovaných neoprávnene ako tvorba tohoto autora.

Provenienčnou príslušnosťou patrí väčšina mozartovských dobových rukopisných prameňov zo Slovenska do fondov cirkevných ustanovizní, ktoré pre nedostatok finančných možností si zväčša nemohli zakúpiť noty v tlačenej podobe.

Centrami neuveriteľne hustej siete miest dobového pestovania Mozartovej hudby na Slovensku boli chóry kostolov, ktoré – vzhľadom na šírku poslucháčskeho zázemia – mali najväčší podiel na šírení jeho skladateľského odkazu. Preto aj v dobe klasicizmu patrilo prvenstvo omšovej produkcie W. A. Mozarta. O jej interpretačnej frekvencii svedčia mnohonásobné odpisy napríklad Missa brevis (KV 192), Missa brevis (KV 194), tzv. Spätsen-Messe (KV 220), Missa longa (KV 262), tzv. Credo-Messe (KV 257), Orgelsolo-

HENZE V LA SCALE

V priebehu každej opernej sezóny milánska La Scala zaradí aj súčasnú opernú produkciu. I ostatná operná sezóna nebola výnimkou. Dramaturgia tentoraz nesiahla po niektorom z diel súčasných talianskych skladateľov, ale po prvý raz uviedla na talianskych scénach operu Hansa Wernera Henzeho *Zradené more* (*Das verratene Meer*).

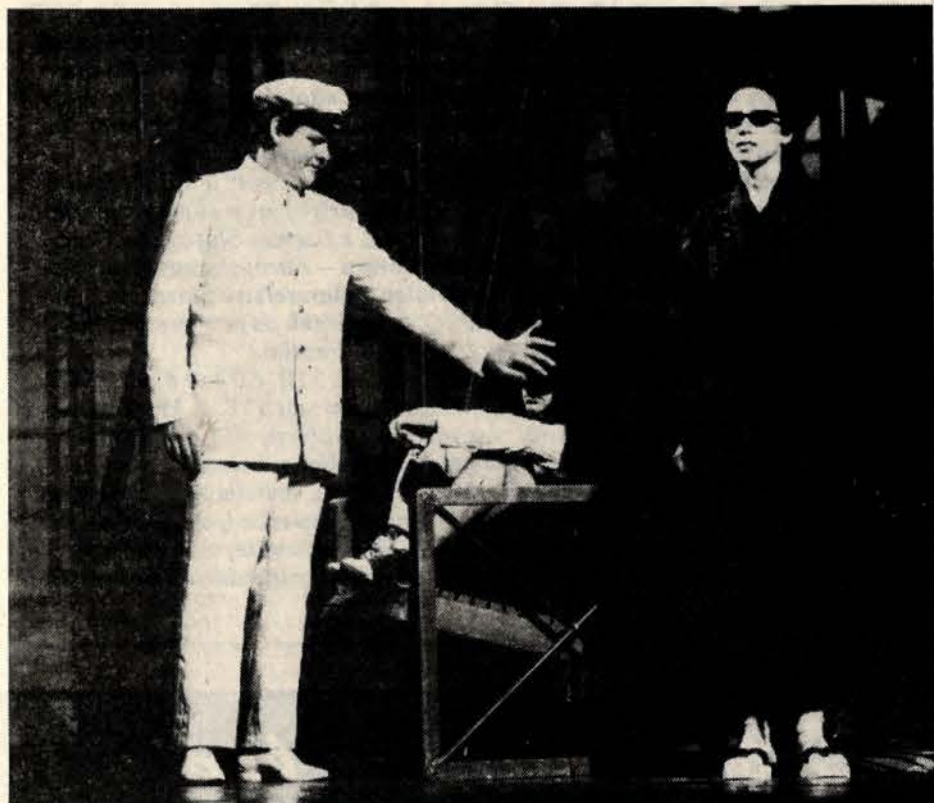
Henze, narodený v roku 1926 v Güterslohu vo Vestfálsku, patrí dnes medzi uznávaných súčasných hudobných tvorcov. Okrem skladateľskej činnosti zastával vždy významné miesto v rôznych hudobných inštitúciách. Ako mladý začínajúci hudobník pôsobil v Štátnom divadle v Bielefelde, neskôr ako spolupracovník Heinza Hilperta v Nemeckom divadle v Kostnici, bol umeleckým riaditeľom Štátneho divadla vo Wiesbadene, viedol kurzy kompozície v salzburskom Mozarteu, pôsobil ako profesor v Havane, je zakladateľom festivalu modernej hudby v talianskom Montepulciano, docentom Štátnej hudobnej akadémie v Kolíne nad Rýnom, umeleckým riaditeľom Rímskej filharmonickej akadémie a riaditeľ letných hudobných kurzov v Güterslohu. Popri mnohých dielach symfonického charakteru je predovšetkým uznávaným autorom hudobno-dramatických diel, oper, scénických kantát, hudobných rozprávok a baletov.

Nie je to prvý raz, čo La Scala uvádza niektoré z jeho diel. Už v roku 1966 tu mala taliansku premiéru Henzeho opera *seria Bassaridi* na námety Euripidovej hry *Bakchantky* a v ostatných dvoch sezónach v rámci programu venovaného deťom La Scala uviedla Henzeho hudobnú rozprávku *Pollicino*.

Opera *Zradené more* mala svetovú premiéru v máji minulého roku v Nemeckej opere v Berlíne. Jej námety vychádza z románu japonského spisovateľa Jukia Mischimu *Gogo no Eiko*. More, v duchu japonského mysle-

nia, charakterizuje vernosť a jeho zrada sa platí životom. Tento dlh splatí námorník, ktorý sa zaľúbi do mladej vdovy a rozhodne sa s ňou žiť na pevnine. Jej dospievajúci syn a jeho kamaráti, pre ktorých bol hrdinom mora, ním pre tento čin pohrdajú a nakoniec ho usmrťia šálkou otráveného čaju. Námet zobrazuje tri typy ľudských vášní: myslenie a pocity chlapca v puberte a jeho priam nezdravý vzťah k matke, zvodnosť mladej osamotenej ženy a pocity muža, ktorý opustením mora prestal byť hrdinom.

Dej opery je rozdelený do dvoch dejstiev: prvá časť, zasadená do obdobia horúceho leta, sa skladá z ôsmich obrazov, druhá sa odohráva v období novoročných sviatkov a je rozdelená do šiestich obrazov. Troch hlavných hrdinov charakterizujú jednotlivé skupiny hudobných nástrojov: sláčiky nehu a citlivosť ženy, dychy postavu námorníka a bicie sú symbolom chlapca a jeho rovesníkov. Orchesterálna časť partitúry obsahuje početný a rozsiahly inštrumentálny aparát, obohatený o. i. o tamtamy, baskickú tamburellu, vojenské bubny, maracas, čínske gongy, kusy dreva, sirény, japonský bubon O-Daiko, ale aj o vibrafón, marimbú a čelestu. Za dokonalé zvládnutie najmä rytmicky náročnej partitúry bol vysoko hodnotený dirigent **Markus Stenz** (dirigoval i svetovú premiéru v Berlíne). V Henzeho hudbe ťažko možno hovoriť o melódii. Všetky druhy nástrojov znejú prakticky stále spolu a každá interpretácia tejto partitúry je odlišná a neopakovateľná. Ani vo vokálnej časti nemožno hovoriť o „belcante“. Libreto je postavené na spievanej deklamácii, s niekoľkými náznakmi árií vo forme monológov. Pre ľahšie porozumenie sa opere neuvádzala v pôvodnom jazyku-nemčine, ako je to vo zvyku v tomto divadle, ale bola preložená do taliančiny a divákovi

V Henzeho opere *Zradené more* stvárnil rolu Tsukazakiho **Lenus Carlson** a Beverly Morganová rolu Fusako
Snímka Teatro alla Scala

bol zdarma k dispozícii aj taliansky preklad libreta. Operu neuviedli na hlavnej scéne, ale v prenajatom divadle Teatro lirico. Menšej scéne tohto divadla sa prispôbilo i scénické riešenie **Antoina Fontaina**. Základ tvoril obrovský bok lode zakotvený v prístave, ktorého jednotlivé časti sa menili v priebehu obrazov. Raz to bola lodná kabína, inokedy izba v byte Fusako a naposledy horský kopec, kde chlapci zabili námorníka Tsukazakiho. Hoci libreto popisuje scény, v ktorých chlapec tajne sleduje vyzliekajúcu sa matku a jej ľúbostné stretnutie s námorníkom, režia **Philippe Piffaulta** nebola v ničom prehnaná a excentrická. Na rozdiel od vlnnejšej Savaryho réžie Corghioho opery *Blimunda* s naturalistickým

zobrazením lásky, boli tentoraz diváci od takýchto scén ušetrení. Piffaultova réžia bola v jednotlivých scénických akciách jednoduchá a výstižná, hádam iba v závere opery je smrť námorníka pre diváka menej čitateľná, nakoľko opera končí kvintetom Tsukazakiho, chlapca Naboru a jeho kamarátov, prednesením v stoji.

Kostýmy **Anne Grand-Clement** charakterizovali súčasné odievanie Japoncov. Vynikajúce masky premenili interpretov – **Lenusa Carlsona** ako námorníka Tsukazakiho, **Beverly Morgan** ako vdovu Fusako a **Roberta Saccu** v postave chlapca Naboru – na dokonalých, moderných Japoncov.

ANNA PODOLSKÁ, Miláno

PRÍDE EDITA GRUBEROVÁ?

Áno, ale zatiaľ iba do Prahy, kde v rámci medzinárodného mozartovského festivalu bude mať 17. septembra t. r. samostatný recitál. Do Bratislavy sa zatiaľ nechystá. Jej termínový kalendár je preplnený až do r. 1994 a naše divadlo v ňom nefiguruje. Podľa jej slov bola sa síce v Bratislave pozrieť, ale v divadelných kruhoch až taká veľká zmena ešte nenastala. Stretla tých istých ľudí, kvôli ktorým v 70. roku emigrovala do Rakúska. A ona zatiaľ nezaбудla a neodpustila. Má na to právo. My len môžeme lútovať, že krátkozrakosťou, závisťou alebo inou príslovečnou slovenskou vlastnosťou sme prišli o veľkú svetovú speváčku. Dnes žije Edita Gruberová vo Švajčiarsku, kde má domov, rodinu, deti, doma sa cíti aj vo Viedni, ktorá ju pritiahla v rokoch najťažších. Pre Slovensko má možno kdesi v kútiku srdca ešte akési miestečko, ale doma je už inde. Tu už vlastne nemá nikoho zo svojich najbližších. Predsa však sa nevzdávame nádeje, že pani Gruberová do Bratislavy príde. Nie síce oficiálne, ale na pozvanie Klubu priateľov opery SND, ktorého členovia boli nedávno na

Edita Gruberová ako Giunia v Mozartovej opere *Lucio Silla*
Snímka archív HZ

videnskom predstavení Mozartovho *Lucia Silla*. Edita Gruberová v ňom vynikajúco stvárnila úlohu Giunie. Po predstavení prišla medzi svojich bratislavských priaznivcov, bola veľmi milá, bezprostredná a vyše pol hodiny odpovedala na všetky možné otázky. Takže snáď práve kvôli svojim početným fanúšikom, členom Klubu priateľov opery SND sa s ňou na pôde Bratislavskej opery predsa len stretneme... Zatiaľ aspoň pozdrav všetkým čitateľom Hudobného života.

—mh—

*Srdcový rozkaz
do Bratislavy
Hudobného života
po prde
Táto
odpoveď
Viedeň
22.5.91*

Záber z úspešnej inscenácie Gounodovho *Fausta* a *Margaréty*
Snímka archív HZ

Opera Slovenského národného divadla v Izraeli

Veľmi úspešný zahraničný zájazd absolvovala opera SND. V dňoch 11. až 16. mája t. r. vystupovala v Jeruzaleme, v rámci Izraelského festivalu zameraného na divadlo a hudbu. Nadšenému izraelskému a medzinárodnému turistickému obecstvu predviedla v divadle Sherover Theater v rámci šiestich predstavení úspešnú inscenáciu Gounodovho *Fausta* a *Margaréty* v réžii Jozefa Bednáríka. Túto inscenáciu si vybrali usporiadatelia festivalu počas vlaňajšieho úspešného účinkovania opery SND na festivale v škótskom Edinburhu a prišli si ju ešte raz pred pozvaním pozrieť do Bratislavy. Opera SND vystupovala v Jeruzaleme pred vypredaným 900 miestnym hľadiskom a v jeho uličkách sa tiesnili ďalší záujemci, ktorí už nedostali kúpiť vstupenky na sedenie. Bezprostredne po prilete z Izraela o svojich zážitkoch a dojmoch na tlačovej besede porozprávali riaditeľ SND Dušan Jamrich, šéf opery SND Juraj Hrubant a zo sólistov Eva Jenisová, Miroslav Dvorský, Ján Galla a Peter Mikuláš. Všetci vyjadrili svoje veľké uspokojenie nad prijatím publi-

ka, výkonom celého operného súboru (sólistov, zboru, orchestra, baletu a techniky, v celkovom počte 260 ľudí) a tvorivou, inšpirujúcou atmosférou pobytu v Izraeli.

Podľa vyjadrenia režiséra, Jozefa Bednáríka, miestna kritika prijala inscenáciu *Fausta* a *Margaréty* kladne a priaznivo. Väčšina kritik s uznaním hodnotila netradičný prístup réžie k dielu a výkony umeleckého súboru. Negatívne tóny v niektorých prípadoch upozorňovali na „lascivnosť“ jednej z režírovaných rovin inscenácie.

Na časti zájazdu sa zúčastnil aj minister kultúry SR Ladislav Snopko. Riaditeľ, Dušan Jamrich, v tejto súvislosti informoval, že úspech a úroveň reprezentácie opery SND zrejme prispeli k tomu, že výsledkom rokovania s tamojšími predstaviteľmi kultúrneho života sú zrejme ďalšie možnosti uplatnenia slovenskej kultúry v tejto oblasti, konkrétne činoherného divadla, výtvarného umenia, archeológie i literatúry.

(pf)

Mozartovský experiment so slovenskými spevákmi

Mozartova hudba sa šíri svetom. Sme svedkami objavných výkonov, hľadania, kvality i profanácia skladateľovho diela. Inscenácie Mozartovej opery Únos zo Serailu v západoberlínskej Nemeckej opere sa ujal renomovaný činoherný režisér Günter Krämer, objaviteľ strhujúceho poňatia Janáčkovskej Káti Kabanovej a Šostakovičovej Kataríny Izmajlovovej pre berlínske publikum. Tentoraz sa pokúsil zaútočiť na diváku toleranciu s Mozartom, s vedomím, čo tento skladateľ uniesie.

Krämerov projekt Únosu sa celkom vymyká predstavám na aké sme zvyknutí. Provokačné ladenie diela začína tak, že inšcenátori zavodnili javisko skutočným rybníkom, kde sa preháňajú krokodíly, herci pádlujú na skutočných loďkách po hladine od ostrova k ostrovu, z pevniny civia na diváka živé hlavy popravených pašových obetí a svetelný kruh mesiaca vysiela až strašidelnú atmosféru. Divák je šokovaný. Pre zvýšenie efektov sa plázi po scéne v tanečných kreáciách zbor totovaných otrokov – kulturistov v Adamovom rúchu. Je pochopiteľné, že pred takouto víziou musia kapitulovať všetky konvenčné predstavy.

Netrúfam si pomyslieť, čo by tomu povedal Mozart. Pri zatvorených očiach by určite pochválil precízne hudobné nastudovanie bayreuthským dirigentom **Petrom Schneiderom** (predestinovaným Sawallischovým nástupcom v Mníchove) a spevácke výkony troch výnimočných sólistov – fínskeho basistu **Matti Salminena**, slovenskej sopranistky **Ľuby Orgonášovej** a Američanky **Gwendolyn Bradleyovej**. Bratislavský tenorista **Jozef Kundlák** sa usiluje rýchlo dorásť do náročnej role Belmonta, herecky i spevácky a darí sa mu to.

Zaujímalo nás, po chladnom a kontraverznom prijatí Mozartovho Únosu berlínskym publikom i odbornou kritikou, čo si myslí o tejto inšcenácii skúsený fínsky spevák Matti Salminen. Povedal nám: „Mám veľmi blízky vzťah k Mozartovej hudbe a najmä k role Osmína. Zahajoval som s ňou v roku 1972 svoju medzinárodnú kariéru v Kolíne nad Rýnom. Tam som tiež spieval po prvý raz úlohu Sarastru v Ponnellovej inšcenácii Čarovnej flauty. K postave Osmína chcem dodať toto: široké publikum očakáva od tejto postavy rozpustilú, veselú scénu. Mne sa však zdá, že je to postava skôr tragikomická, čo práve zdôrazňuje berlínska inšcenácia. Vždy som sa usiloval dať tejto postave širšie dimenzie a hlbšiu charakteristiku. Myslím si, že v Mozartovom poňaní to nebol povrchný bufónsky hlas, ale naivný, zvedavý a tragicky sebavedomý hrdina. Tieto prvky vyniesla na povrch Krämerova réžia – a ja za ňou stojím. Pracovali sme na tomto diele 6 týždňov v krásnej, kludnej skúšobnej atmosfére. Myslím, že režisér vedome vybočil zo starých konvenčných prúdov a ukázal, že dnes môžeme Mozarta chápať aj inakšie. Ako herec to prijímam, pokiaľ ma režisér nebude nútiť, aby som sa postavil na hlavu a spieval ťažké árie opretý o uši“.

V Berlíne boli vašimi dvomi partnermi slovenskí speváci. Čo si o nich myslíte? – „Oboch som počul v Berlíne po prvý raz. Pani Ľuba Orgonášová podáva svoj part s obdivuhodnou perfekciou, najmä v technicky náročných partiách, avšak v úlohe Konstancie mi pripadá herecky trochu chladná. Veľkým lyrickým talentom je Jozef Kundlák, ktorý zvládol úlohu Belmonta s úžasnou odvahou, ale týmto úspechom sa nesmie nechať pomýliť. Jeho hlas vyžaduje ešte starostlivé školenie“.

Jozef Kundlák (Belmonte) a Matti Salminen (Osmín) v Mozartovej opere Únos zo Serailu na scéne berlínskej Nemeckej opery

Mozartov rok kladie pred vás určite ďalšie náročné úlohy? – „Milujem veľké basové árie, hoci Mozart ich nenapísal veľa. Napríklad Questa bella s obligátnym kontrabasom.“

V Mozartových operách budem vystupovať hlavne vo Viedni a v Berlíne a koncertne vo Fínsku. Osobitne sa teším na úlohu Dona Giovanniho.“

JIRÍ VITULA, Berlín

ZOMREL

Wilhelm Kempff

V tichom ústraní talianskeho mesta Positano zomrel koncom mája t. r. jeden z najvýznamnejších nemeckých klaviristov Wilhelm Kempff. Narodil sa 25. novembra 1895 v hudobníckej rodine a jeho otec Wilhelm mu dával prvé hodiny klavírnej hry a prvé lekczie z Bachových fúg. Neskôr študoval u vynikajúceho pedagóga Heinricha Bartha, žiaka Hansa von Büllowa. Wilhelm Kempff chcel však spočiatku byť skladateľom a preto odišiel do Berlína k Robertovi Kahnovi na skladateľské štúdium. Mladý umec tu už vo svojich tridsiatich rokoch imponoval nielen svojou umeleckou erudíciou, ale bol aj vyhranenou osobnosťou. Stáva sa riaditeľom Vysokého hudobnej školy v Stuttgarte, kde viedol majstrovskú klavírnú triedu. Po druhej svetovej vojne rozvinul bohatú koncertnú činnosť svojimi recitálmi s programami i ako hosťujúci sólista popredných orchestrov. Jeho doménou bola predovšetkým hudba sonát a koncertov W. A. Mozarta, L. v. Beethovena, R. Schuman a J. Brahmsa. Pre jeho interpretáciu charakteristickým znakom bol jemný, kultivovaný, vrúcny tón. Kempffove kompletne nahrávky Schubertových klavírných sonát zo 60-tych rokov znamenajú podľa mnohých kritikov vrchol Kempffovho „zahĺbenia sa do romanticky citového sveta s jeho všetkou jemnosťou a obdivuhodnou mnohohrstenosťou“.

Ako skladateľ slávil iba krátkodobé úspechy. Hoci jeho štyri opery, štyri symfónie, klavírne a husľové koncerty, piesňové cykly, komorná hudba i orchestrálna diela, odzneli svojho času v celom Nemecku a mali úspech, predsa svojim prílišným zakotvením v neskoro-romantickom pátese čoskoro zanikli v prúdke sa meniacom európskom hudobnom vývoji. K jeho najvýznamnejším skladateľským opusom patrili opery König Midas a Die Familie Gozzi, ako aj dramatická kantáta Deutsches Schicksal a skladby pre sólový klavír.

Kempff nebol umelcom atraktívneho, cestujúceho koncertného umelca. Jeho krédom bola služba umeniu a predovšetkým nemeckému. Nie oslňovanie technickou brilanciou, ale objavovanie myšlienok a tajuplných emocionálnych svetov z notových záznamov majstrov. Až do vysokého veku bol koncertne aktívny. Ako 80-ročný spolupracoval s L. Bernsteinom a ako 85-ročný dával posledný koncert v Paríži. Jeho posledné roky však neboli radostné. Jeho súkromný život bol poznačený údermi osudu, utiahnuto žil psychicky i fyzicky zasiahnuto vo svojom talianskom útočisku Positano, kde 23. mája zomrel vo veku 95 rokov.

MARIÁN JURIK

Informácie

- **Sviatoslav Richter** sa vracia do Európy. Ako uvádza denník Die Presse, slávny ruský klavirista má opäť koncertovať vo Viedni. Avšak nie vo veľkých koncertných sálach, ale v malých a pred publikom, ktoré sa iba ústnym podaním dozvie o termíne a mieste jeho vystúpenia. Richtera, rovnako s napätím očakávajú aj vo Welse, kde by sa mal zúčastniť „Round Table“, ktoré skupina hudobných nadšencov organizuje už 15 rokov ako koncert na dobročinné účely.
- Na koncertné pódium sa s tichosťou vracia aj ďalší svetoznámy klavirista Claudio Arrau, ktorý 7. júna vystúpil po trojročnom verejnom odmlčení v rakúskom meste Müzzusuhlag. Koncert sa uskutočnil v Brahmsovom dome s limitovanou kapacitou pre 70 poslucháčov.
- V Karlsruhe založili Medzinárodný digitálny elektroakustický hudobný archív, ktorý sústreďuje, sprístupňuje verejnosti a pre odborný výskum všetky medziná-

K dramaturgickým akcentom tohtoročných Drážďanských hudobných hier patril aj retrospektívny repertoár Mozartových oper adresovaný 200. výročiu úmrtia skladateľa. Z repertoáru Semperovej opery zazneli Così fan tutte, Figarova svadba, Čarovná flauta a Don Giovanni. Hosťujúca štátna opera z Hamburgu uviedla Idomeneu a Neumeierov baletný súbor program Fenster zu Mozart. Na fotografii Peter Kuchler a Günter von Kannen v Mozartovom Únose zo Serailu, ktorou otvorili Drážďanské hudobné hry v Semperovej opere.

rodné dôležité diela elektroakustickej hudby. Všetky nahrávky sú archivované iba v digitálnej verzii.

- **DECCA**, ktorá je od 1. apríla pod strechou Polygramu, pod titulom Digitálne ovácie ponúka záujemcom 25 digitálnych nahrávok vyrobených vo verzii CD a MC s atraktívnymi nahrávkami. Je to sampler nahrávok umelcov, ktorí boli s DECCA exkluzívne zviazaní: Sir Georg Solti, Vladimir Ashkenazy, Riccardo Chailly, Luciano Pavarotti a i.
- V **Sony-Classical** vyšla na 22 CD platniach edícia Stravinského nahrávok, ktorá na jednej kazete obsahuje podrobný sprievodný text. Je to nové vydanie edície z roku 1982, ktoré je však rozšírené a zvidované. Edícia obsahuje takmer celé dielo I. Stravinského.
- **Lipská opera** pripravuje na máj 1992 I. Dni súčasného hudobného divadla. Už teraz sa počíta s dielami Uda Zimmermanna, Hansa Wernera Henzeho, Jörga Hercheta, Györgya Ligetiho, Wolfganga Riehma, Aneette Schläunz a Krzyszofa Pendereckého.

Podľa zahr. tlače –mjk–

MAHLEROV MLÁDEŽNÍCKY ORCHESTER 1991

Mládežnícky orchestr Gustáva Mahlera, ktorý od svojho založenia r. 1986 každoročne navštevuje európske mestá, sa aj teraz pripravuje na svoje letné turné opäť v Bolzane. Ich augustová trasa povedie z Amsterdamu cez Frankfurt, Prahu a Viedeň do Londýna. Na repertoári bude Mahlerova piata symfónia s Claudiom Abbacom, Schumannov violoncelový koncert s Natáliou Gutmanovou alebo Miklosom Perényim. Ako alternatívny dirigent sa predstaví Marc Albrecht so Stravinského Petruškou a ako sólista Chopinovho 1. klavírneho koncertu Tzimom Barto. Časť orchestra sa v Prahe zúčastní na medzinárodnom mozartovskom festivale, kde pod taktovkou Gustava Kuhna uvedie dva koncerty, z toho po prvýkrát bude účinkovať ako operný orchestr. V decembri usku-toční orchestr spoločné turné s Mládežníckym orchestrom európskeho spoločenstva svoje prvé krátke turné do Sovietskeho zväzu.

Skúšky na budúci rok budú po prvýkrát v Bulharsku a Poľsku a orchestr bude pravdepodobne v roku 1992 otvárať Salzburský festival. Uvažuje sa tiež o založení komorného mládežníckeho orchestra na spôsob Chamber Orchestra of Europe, ktorý by sa venoval hlavne viedenskej klasickej hudobnej literatúre a hudbe druhej viedenskej školy. Nevylučuje sa, že orchestr bude mať názov Anton-Weber-Ensemble.

Počnúc rokom 1991 sa pre činnosť orchestra zlepšila aj ekonomická situácia, keď na jar prevzala nad Mahlerovým orchestrom sponzorstvo firma Austrian Industries AG.

KNIHY Z OPUS-u

Za málo peňazí – veľa múdrosti

DEJINY

Richard Rybáří: Dejiny hudobnej kultúry na Slovensku 37,-

Prvý zväzok akademických dejín je venovaný hudobnej kultúre na Slovensku v období stredoveku, renesancie a baroka. Publikácia obsahuje kvalitnú notovú a obrazovú prílohu.

Dénes Zoltai: Dejiny hudobnej estetiky

30,50 Kčs

Étos a efekt. Práca poskytuje dôkladné informácie o základných problémoch hudobnej estetiky od staroveku po klasicizmus.

Igor Vajda: Slovenská opera 42,-

Operná tvorba súčasných slovenských autorov a ich predchodcov. Práca známej slovenskej muzikológa a kritika predstavuje bohatý faktografický materiál o danom predmete od 16. storočia po súčasnosť. Popri analýzach najvýznamnejších oper autor uvádza aj množstvo údajov k celému radu ďalších diel (libretistov, obsadenie, históriu vzniku a uvedenia a i.). Kniha obsahuje registre a obrazovú prílohu.

Terézia Ursínyová: Cesty operety 36,80

Vývoj slovenského hudobno-zabavného divadla. Výborný prehľad o tvorcoch, skladateľoch, libretistoch a interpretoch operety a muzikálu na Slovensku. Kniha obsahuje bohatú fotoprílohu a registre, zoznam pôvodných operet a hudobno-zabavných hier na Slovensku, literatúru a pramene.

Richard Rybáří: Vývoj európskeho notopisu 51,-

Výborný, prehľadný súbor informácií o neuromovej, stredovekej písmovej, kvadratickej, menzurálnej notácii, o renesančných a barokových instrumentálnych notáciách, o notopise po roku 1600 a notopise v 20. storočí. Kniha obsahuje súpis základnej literatúry, ako aj množstvo ukážok rôznych notácií z jednotlivých období.

TEORETICKÉ PRÁCE

Eugen Suchoň: Akordika 36,-
Od trojzvuku po dvanásťzvuk. Príloha: Kaleidoskop (klavír).

Jozef Kresánek: Tonalita 58,-

Práca prináša syntetický pohľad na vznik samotného javu tonality a sleduje jeho premeny a súvislosti s inými hudobnými javmi. Pod-

robne sa zaoberá ľudovými formami tonality, ale obsiahlo sleduje aj vývin tonality v antickej tradícii a teórii, v liturgickej hudbe stredoveku, v hudobnom myslení rytierskeho stredoveku. Skúma problém konsonancie a disonancie, zrod kvintakordového zvukového ideálu, rozvoj harmonickej tonality.

Koncepciou aj spracovaním veľkolepá práca je určená vážnym záujemcom o hudobné umenie.

EDÍCIA SIGMA

Ján Albrecht: Podoby a premeny barokovej hudby 17,-

Euba Ballová: Totožnosť a podobnosť melódii 35,-

Náďa Hřečková: Hudobná kritika a hodnotenie 24,-

UŽITOČNÉ PRÍRUČKY A KNIHY PRE MLÁDEŽ

Suchoň – Filip: Stručná náuka o hudbe 8,-

Prehľadne usporiadané základné poznatky o hudobnej akustike, tónovej sústave, stupniciach, intervaloch, rytmike a metrike, tempe a dynamike, značkách a skratkách – melodic- kých ozdobách.

Režucha – Parík: Ako čítať partitúru 10,50

Praktická príručka obsahuje základné údaje o kľúčoch, transponujúcich nástrojoch, notácii bicích nástrojov, tempe, dynamike, rôznych spôsoboch hry (staccato, legato atď.), novších spôsoboch notácie, zoznam pomenovaní, skratiek a značiek, rozsadenie orchestra, obrazovú prílohu s fotografiami nástrojov.

Jiří Pilka: Zaoštréné na hudbu 25,-

Vynikajúci muzikológ, známy aj z televíznej obrazovky, zasvätená a pútavo rozpráva o hudbe dospievajúcej mládeži. V jednotlivých kapitolách sa venuje dejinám hudby, súborom, orchestrom, nahrávacím štúdiám, populárnej hudbe a ďalším zaujímavým oblastiam spätých s hudobným umením. Kniha má bohatú fotoprílohu.

Ilja Hurník: Múza v teréne 11,50

Skladateľ, pedagóg a predovšetkým výborný klavirista vo svojej rozsiahlej nevelkej práci veľmi zasvätená a prístupnou formou hovorí o tej stránke života koncertného umelca, ktorá nie je všeobecne známa. Svoje poznatky a rady adresuje nádejným mladým hudobní-

kom, ktorí sa rozhodli pre profesionálnu dráhu výkonného umelca.

EDÍCIA OSOBNOSTI SVETOVEJ HUDBY

Ludwig Erhardt: Brahms 28,-

Výborný životopis veľkého romantického majstra. Autor prístupným štýlom a s veľkou znalosťou problematiky rozpráva o životných peripetiách skladateľa, ktorého tvorba vyvolala vášnivý obdiv aj rozhorčené odmietanie. Deňkátne pertraktuje vzťah Brahmsa k Schumannom, obdivovanému majstrovi a milovanej žene.

Kniha obsahuje súpis Brahmsových diel a bohatú fotoprílohu.

Carl Laux: Schumann 21,50

Život, tvorba a pôsobenie tejto tragickej postavy hudobného romantizmu je zasadený do celkovej atmosféry doby. Lauxovi sa podarilo načrtnúť nielen biografiiu, ale aj obraz doby, v ktorej sa skladateľ formoval a ktorú aj sám ovplyvňoval. Vydanie obsahuje zoznam Schumannových diel a fotoprílohu.

Vladimír Jankélévitch: Ravel 18,-

Autor brilantne prenikol k základom hudobného vývinu na prelome storočí a predstavuje Ravela v kontexte francúzskeho umenia. Jankélévitchov esejistický štýl sa ukázal ako mimoriadne vhodný na prezentovanie života a diela tohto veľkého skladateľa a osobitého tvorca. Kniha obsahuje zoznam Ravelových diel, poznámky a bibliografiu.

Galina Pribežinová: Čajkovskij 23,-

Autorka pri prezentovaní života a tvorby tohto veľkého tvorca romantických oper, baletov, vokálnych aj instrumentálnych diel nasýtených expresívnym lyrizmom, vychádza z dvoch základných prameňov – z Čajkovského bohaté korešpondencie a z jeho tvorby. Kniha obsahuje zoznam Čajkovského diel, obsah oper a baletov, bohatú fotoprílohu.

Hannu-Ilari Lampila: Sibelius 17,-

Život a dielo najznámejšieho fínskeho skladateľa, ktorého tvorba je dodnes nesmierne populárna na koncertných pódioch. Autor stručne a pútavo rozpráva o osudoch tohto búrliváckeho umelca, ktorý sa ešte za života stal legendou. Kniha uvádza zoznam Sibeliusových diel a fotoprílohu.

Knihy, ktoré vás zaujali si môžete kúpiť alebo objednať na adrese: OPUS, zásielková služba, Beblavého 8, 827 15 Bratislava.

**KEDY
KDE
ČO**

26. JÚNA

SND Bratislava – G. Puccini: Madame Butterfly (19.00)

ŠD Košice, Štúdio Smer – G. Ph. Telemann: Pinpnone (19.00)

Dom umenia SF, Piešťany (kongresová hala) – A. Vivaldi, G. B. Pergolesi, G. B. Sammartini, A. Dvořák
sólita: B. Warchal, SKO

27. JÚNA

SND Bratislava – G. Verdi: Nabucco (19.00)

DJGT Banská Bystrica, Zvolen – Zámocké hry zvolenské (20.30)

G. Puccini: Tosca

28. JÚNA

SND Bratislava – G. Verdi: Maškarný bál (19.00)

DJGT B. Bystrica, Zvolen – Zámocké hry zvolenské (20.30)

Ch. W. Gluck: Orfeus a Eurydika

Dom umenia SF, Piešťany – L. v. Beethoven, P. I. Čajkovskij, SF, sólita: P. Kováč, klavír
dirigent: Shigeo Genda (Jap.)

29. JÚNA

SND Bratislava – Ch. Gounod: Faust a Margaréta (19.00)

DJGT B. Bystrica, Zvolen – Zámocké hry zvolenské (20.30)

G. Verdi: Nabucco

30. JÚNA

DJGT B. Bystrica, Zvolen – Zámocké hry zvolenské (20.30)

G. Verdi: Nabucco

3. JÚLA

Dom umenia SF, Piešťany – Vzdialená harmonia (dokumentárny film o umeleckom turné L. Pavarottiho v Číne – (19.30)

5. JÚLA

Dom umenia SF, Piešťany – G. Ph. Telemann, G. B. Pergolesi, W. A. Mozart (19.30)

Musica aeterna, sóliti: P. Zajčková, soprán; M. Lesná, zobcová flauta

7. JÚLA

Dom umenia SF, Piešťany – Organový koncert (19.30) J. S. Bach, M. Sch. Trnavský, L. Böelmann, P. Rožkovský, J. A. Santroch
sólitka: A. Predmerská-Zúriková, organ

10. JÚLA

Dom umenia SF, Piešťany – F. X. Richter, K. Kohout, A. Vivaldi, W. A. Mozart (19.00)

SKO, sóliti: B. Warchal, husle, R. Šašina, kontrabas

O Z N A M

Dirigenti katolíckych speváckych zborov

Základná umelecká škola vo Vrábľoch organizuje v dňoch 18. až 22. septembra 1991 školenie zbormajstrov katolíckych speváckych zborov

Program školenia:

1. Individuálne hodiny dirigentskej techniky
2. Individuálna hlasová výchova
3. Prednášky o zmysle duchovnej a liturgickej hudby
4. Spoločný nácvik konkrétnych skladieb z oblasti gregoriánskeho chorálu, klasického viachlasu, spirituálu, folku, hnutia v Talze.

Lektormi školenia budú profesori konzervatória, VŠMU a kňaz. Záujemcovia sa môžu prihlásiť písomne najneskôr do 30. júna 1991 na adresu: Základná umelecká škola, Hlavná ul. 1221/1, 952 01 Vráble.

Na základe písomnej prihlášky, záujemcovia obdržia záväznú prihlášku spolu s informáciami a notovým materiálom na školenie.

Slovenská hudobná spoločnosť

- prebúdza a rozvíja záujmy verejnosti o hodnotnú hudbu všetkých foriem, žánrov a štýlov,
- prehlbuje hudobnú vzdelanosť,
- obohacuje a trvale zvyšuje úroveň hudobného života na Slovensku,
- stará sa o tvorivý odkaz veľkých osobností slovenskej a svetovej hudobnej kultúry,
- rozvíja hudobné záujmy svojich členov, propaguje slovenskú hudobnú kultúru.

ORGANIZUJE

konferencie, semináre, hudobné zábavy, besedy, pracovné stretnutia.

USPORADÚVA

hudobné súťaže, koncerty, klubové programy.

SPOLUPRACUJE

s inými organizáciami, inštitúciami a záujmovými združeniami.

POSKYTUJE

odbornú metodickú pomoc a i.

ČO PRIPRAVUJE SHS V ROKU 1991?

- Seminár husľovej hry 21. – 28. 6. 1991, Bratislava
- Seminár gitarovej hry 1. – 7. 7. 1991, Bratislava
- Stretnutie Hudobnej mládeže 1. – 11. 7. 1991, Piešťany
- Stretnutie vedúcich klubov Hudobnej mládeže – jeseň, Vysoké Tatry
- Sústreďenie Orchestra Hudobnej mládeže – jeseň 1991
- Účasť členov klubov Hudobnej mládeže na festivale Mladá Smetanova Lito-myšl 20. – 22. 9. 1991
- Hudobno-pedagogická konferencia s medzinárodnou účasťou na tému Integrované možnosti hudby a umelecká výchova detí a mládeže 6. – 9. 11. 1991 v Detskom mestečku Zlatovce pri Trenčíne
- Podujatia záujmových združení SHS
- Iné podujatia.

Tešíme sa na vašu činnosť v radoch členov Slovenskej hudobnej spoločnosti.

STANTE SA ČLENNI SLOVENSKEJ HUDBOJNEJ SPOLOČNOSTI.

Podrobné informácie získate:

Slovenská hudobná spoločnosť, Šafárikovo nám. 4, 811 02 Bratislava, tel.: 509 17, 532 25.

SÚŤAŽE

● 13. medzinárodná interpretačná violončelová súťaž Dr. Luis Sigall sa koná 9. – 17. novembra 1991 vo Viña del Mar (Chile). Súťaž je určená interpretom všetkých národností narodených medzi 9. decembrom 1958 – 9. novembrom 1974 (17 až 32 ročným). Uzávierka prihlášok je 1. augusta 1991. Podrobnejšie informácie vrátane prihlášky sú k dispozícii v redakcii HŽ. Prihlášky zasielajte na adresu: Concurso Internacional de Ejecución Musical, Fax: 881040-279, Casilla 4-D, Viña del Mar, Chile.

● 4. medzinárodná klarinetová súťaž Castello di Duino v talianskom Duine (Trieste) sa koná 1. – 7. septembra 1991. Súťaž je určená interpretom všetkých národností, narodených po 31. decembri 1955. Prihlášky zasielajte do 31. júla 1991 na adresu: Segreteria del Concorso internazionale di Musica, Castello di Duino, 34013 Duino 30 (Trieste), Italia. Informačný bulletin k dispozícii v redakcii HŽ.

● 5. medzinárodná interpretačná súťaž Nicanor Zabaleta, venovaná sláčikovým nástrojom (husle, viola, violončelo, kontrabas) sa uskutoční v októbri 1991 v španielskom San Sebastiani. Záujemcovia do 30 rokov sa môžu prihlásiť na adresu: Fundacion Kutxa, Concurso Nicanor Zabaleta, Garibai 15 – 20004 Donostia – San Sebastian, Španielsko. Uzávierka prihlášok je 31. 8. 1991. Blíže informácie v redakcii HŽ.

● Medzinárodná skladateľská súťaž sa uskutoční v Kolíne (NSR) v rámci tradičného podujatia Westdeutscher Rundfunk FORUM MLADÝCH SKLADATELOV. Na súťaži sa môžu zúčastniť mladí skladatelia zo všetkých štátov, do 40 rokov, s dielami rôzneho druhu (sólové, komorné, orchestrálné, elektroakustické skladby, improvizácie a i.), ktoré vznikli v posledných troch rokoch a neboli dosiaľ nikde predvedené. Informačný bulletin s podrobnejšími propozíciami je k dispozícii v redakcii HŽ. Skladby zasielajte do 1. decembra 1991 na adresu: Westdeutscher Rundfunk, Abteilung Neue Musik, Forum junger Komponisten, Postfach 101950 500 Köln 1, BRD.